

ФІЛОЛОГІЧНА СКРИНЬ

Методична газета для учителів
української мови та літератури

Видається методичним кабінетом
відділу освіти Кременецької РДА та
Почаївською загальноосвітньою
школою І-ІІІ ступенів

Титульна сторінка

Методичний кабінет відділу освіти Кременецької РДА
Почаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Філологічна скриня

*Хто думає про науку, той любить її, а хто її любить, той ніколи не перестане вчитися, хоча б зовні він і здавався бездіяльним.
Г. Сковорода*

Випуск №1
Лютий 2012

Виходить 4 рази на рік

Шановні колеги!
Вітаю Вас із Днем учителя літератури, який уже традиційно відзначається 29 березня.
Учителям найкращим на Землі
Шлю свої вітання - побажання:
Нехай небесні щедрі кровалі
Купють Вам щастя звечора і зрання!
А на землі хай буде мир і лад
На серці спокій, і в душі цвітіння,
Щоб легко йти, і, глянувши назад,
Не мучитись докорами сумління.
Вперед й вперед багато ще років
Соби на радість, учням на порад.
Щасливим бути тисяч сто ще днів
І кожен день стрічати щиро й радо!
Радіти сонцю, квітам і птахам,
Щедроті серця щиро дарувати,
Ліпити душу, мов творити храм.
Любити всіх і помилку прощати.
Учителю! З роси, тобто, й води!
Нехай життя дорога щедро в'ється,
І не трапляється ніякої біди!
Й щаслива доля ніжним трупком лється!!!
Методист ФМК Петрук Т. М.

Методичний кабінет відділу освіти Кременецької РДА
Почаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Філологічна скриня

*У кожній людині природа сходить або злаками, або бур'яном.
Ф. Бекон*

Виходить 4 рази на рік

Зі святом, дорогі Матері!

Проходить роки, віки спливають за віками, та вічно юним і сучасним залишається слово „Мама”. І скільки б нам не було років, ми завжди повертаємось у вічну казку – до матерів. Слово „Мама” росте з нами тихо, як тихо ростуть дерева, сходить сонце, розквітає квітка, як гладить дитину по голівці рідна рука. І так само тихо воно приходить на уста – теплом маминої посмішки і ласкавістю її очей, листочком вишні і промінчиком сонця, пелюсткою квітки і радістю веселки, теплою лагідністю руки і вечірньою молитвою.

Із букви-краплинки та звуку-сльозинки народиться одного дня на світ святе слово „Мама”, мовлене устами янголятка, і осяє хатину, як дар Божий, тільки не дано нам запам'ятати цю мить, як не згадати того дня, коли над нашою коліскою вперше нахилилася мати. Це – мить, і це – вічність, бо мама завжди з нами, вона вічно житиме в нас, у наших дітях, онуках.

Тільки Жінка наділена даром Материнства.
Тільки Жінка володіє найбільшим у світі почуттям – почуттям Материнської любові.
Малі і дорослі діти йдуть на пораду до матерів.
Тільки мати ніколи не здукавить.
Тільки мати ніколи не скривдить.
Тільки мати захистить.
Тільки мати пожаліє...

Вітаю Вас із Святом матері. Зичу, щоб діти приносили лише радість, посмішку і щастя у Ваші оселі, нехай ростуть Вам на віху. Хай завжди щедрою на сходи буде Ваша життєвська нива, а в усіх починаннях будуть супутниками успіх та удача.

Методист ФМК Петрук Т. М.

Випуск №2
травень 2012

Філологічна скриня

Виходить 4 рази на рік

Потрібно уміти переносити те, чого не можна уникнути.
Мішель Монтень

Шановні вчителі!

Вітаю Вас із Днем знань і початком нового навчального року.

Бажаю нам усім надії на те, що наші учні переростуть своїх учителів і збудують гідне майбутнє для себе, дітей та онуків, бажаю віри у те, що наші успіхи примножать багатство, міць і визнання України, бажаю твердої впевненості в тому, що наша натхненна та благородна праця буде належно поцінована державою сьогодні, завтра і завжди!

Нехай ті зерна пізнання, добра і любові, що ми так щиро та щедро засіваємо, потрапляють на благодатний ґрунт, рясно проростуть і будуть гідно зібрані та збережені вдячними учнями!

Нехай рідна наша земля своїм теплом і щедрістю наповнює Вас міцним здоров'ям, дарує щасливе довголіття та радість. Хай щирою і милосердною буде доля до Вас і Вашої оселі. Многій Вам літа.

Методист ФМК Петрук Т. М.

Випуск № 3,
серпень
2012

Філологічна скриня

Урок – перше вогнище, зігрівшись біля якого, людина
прагне стати мислителем.
Г. О. Пуліна

Випуск №4,
листопад 2012

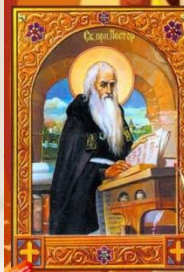
Шановні вчителі української мови та літератури!

Щиро вітаю вас із Днем української писемності та мови. Будучи творінням людей, мова існує серед нас живою тінню, органічним супутником суспільства, об'єднуючим елементом народу, нації. Мова – всенародна мати, вона і лицарів українського духу виховувала, надихала, клякала на подвиги. На етнічному рівні самоусвідомлення саме спільна мова дає народові відчуття своєї єдності й водночас виокремлює його з-поміж інших народів. Доки народ спілкується своєю мовою, доти він зберігає себе. За допомогою мови ми пізнаємо свою Батьківщину. Любимо мову і Україну одночасно, неразривно: Батьківщина – то мова, мова – то Батьківщина.

Мова – життєстверджуючий національний інструмент, породжений великою сукупністю людей упродовж століть. Це – глибина тисячоліть, найбагатший духовний скарб народу, переданий нам сотнями і сотнями попередніх поколінь, змеланий у пісні, у переказі, у приказці. Зміцнювати мову – означає зміцнювати Україну, зміцнювати себе, своє етнічне коріння в дітях, онуках, зміцнювати наше загальне майбутнє. Без поваги, без любові до рідного слова не може бути ані всебічної людської вихованості, ані духовної культури.

Бажаю вам, дорогі вчителі-філологи, використовувати в повсякденному житті багаточисельний скарб нашої мовної спадщини, виявляючи тим самим любов і шану до мови свого народу, цієї живої скарбни людського духу. Хай святиться слово твоє, українська мова, на віки вічні!

Методист ФМК Петрук Т. М.

Методичний кабінет відділу освіти Кременецької РДА
Почаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

ФІЛОЛОГІЧНА СКРИНЬ

Хочеш уникнути критики – нічого не роби, нічого не говори і будь ніким.

Елберт Хлаббард

Випуск № 1 (5),
березень 2013

*Мова – це не просто спосіб спілкування, а щось більш значуще.
Мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, національне надбання віків, мова – це ще й музика, мелодика, фарби, буття, сучасна, художня, інтелектуальна і мисленнєва діяльність народу.*

Олеся Гончар

3 квітня - 95 років від дня народження українського прозаїка
Олеся (Олександра) Шерентіївича Гончара

Виходить 4 рази на рік

Методичний кабінет відділу освіти Кременецької РДА
Почаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

ФІЛОЛОГІЧНА СКРИНЬ

Книги – кораблі думки, які плавають хвилями часу і несуть свій дорогий вантаж від покління до покління.

Ф. Бекон

Виходить 4 рази на рік

Випуск №2 (6),
травень 2013

24 травня - День слов'янської
писемності і культури
і 1150 років від часу створення
(863) просвітителами Кирилом і
Методієм слов'янської азбуки.

Методичний кабінет відділу освіти Кременецької РДА
Почаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

ФІЛОЛОГІЧНА СКРИНЬ

Виходить 4 рази на рік,

Випуск №3 (7),

серпень 2013

*Вже сьогодні треба робити те, про що інші
думатимуть завтра.*

У. Черчилль

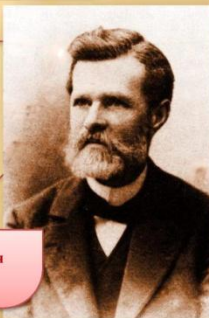
*Усі мої думки тобі, народе вільний,
і пісня серця, музика душі тобі!
Ольга Кобилянська*

До 150-ї річниці від дня народження
Ольги Кобилянської

*Левицький був у важку, бойовищу, загнену пору тим,
чого в таку пору і найрозумніші не розуміють — був
артистом, творцем живих типів...*

Іван Франко

До 175-ї річниці від дня народження
Івана Нечуя-Левицького

Методичний кабінет відділу освіти Кременецької РДА
Почаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

ФІЛОЛОГІЧНА СКРИНЬ

Виходить 3 рази на рік,

Випуск №1 (8),
січень 2014

*З Новим роком, добрі люди!
Сподіванок, з Вами буде
Запахина, смачна хлібина,
Щастям сповнена година,
Сіль жагана на столі,
Лад і спокій на землі*

*З Новим роком, добрі люди!
Господи у Вас не буде
Горя, смутку і бди.
Ну, а поруч щоб завжди
Кружувала доброта,
Найдорожча і света.*

*З Новим роком, добрі люди!
Хай любов заходить в дім,
Хай добро пахне в нім,
Хай в родинах спокій буде,
Хай щастить Вам, добрі люди.*

З Новим роком та Різдом Христовим!

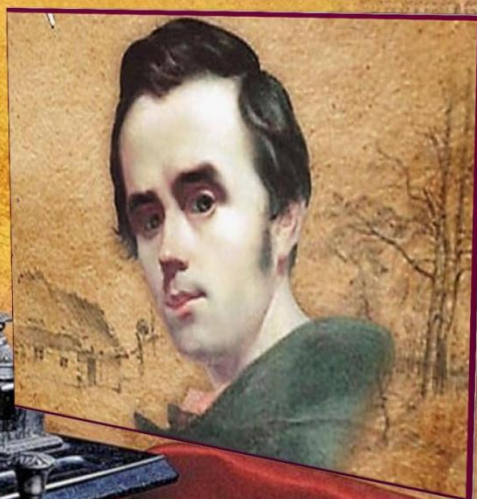

Методичний кабінет відділу освіти Кременецької РДА
Почаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

ФІЛОЛОГІЧНА СКРИНЬ

Спецвипуск до 200-річчя від
дня народження Тараса
Шевченка.
Березень 2014

*Дух волі відкриває храни,
Ї лине слава за моря.
Горить Шевченкова зоря,
Горить яскраво над світами...
В. Вигруш*

Спецвипуск

До 200-річчя від дня
народження Тараса
Шевченка

Відзначаємо пам'ятні дати

Відзначаємо навесні

8 березня - Міжнародний день прав жінок і миру.
9 березня - народився М. Т. Шевченко (1814-1861), український поет, художник, мислитель.
10 березня - День Життя України.
21 березня - Всесвітній день поезії.
27 березня - Міжнародний день театру.
3 квітня - 95 років від дня народження українського прозаїка Олеса (Олександра) Терентійовича Інгара (1918-1995).
10 квітня - 80 років від дня народження українського прозаїка Віктора Семеновича Близниці (1933-1981).
15 травня - Міжнародний день сім'ї.
24 травня - День слов'янської писемності і культури.
24 травня - 1150 років від часу створення (863) просвітителами Кирилом і Мефодієм слов'янської азбуки.

Відзначаємо взимку

1 січня - Всесвітній день лиру.
2 грудня - 135 років від дня народження Олександра Олеса.
6 грудня - День Збройних сил України.
9 грудня - 150 років від дня народження Бориса Дімитровича Грінченка.
13 грудня - 120 років від дня народження Миколи Хвильового.
22 грудня - 180 років від дня народження Марка Жовчка.
26 грудня - 115 років від дня народження Євгена Павловича Плужника.
6 січня - 180 років від дня народження Степана Васильовича Руданського.
8 січня - 135 років від дня народження Степана Васильовича Васильченка.
22 січня - День соборності України.
29 січня - День пам'яті героїв Крут.
4 лютого - 135 років від дня народження Василя Костянтиновича Жороліва-Старого.
21 лютого - Міжнародний день рідної мови.
24 лютого - Масляна.

Відзначаємо влітку

1 червня - Міжнародний день захисту дітей.
28 червня - День Конституції України.
16 липня - у цей день (1990) Верховною Радою УРСР було прийнято Декларацію про державний суверенітет України.
16 липня - 105 років від дня народження поета, прозаїка, публіциста українського зарубіжжя Василя Костянтиновича Барки (Очерета) (1908-2003).
28 липня - 1025 років Хрещення України-Русі (988).
1 серпня - 100 років з дня смерті Лесі Українки (1871-1913), української поетеси, перекладача, публіциста, театрознавця.
23 серпня - День Державного прапора України.
24 серпня - День Незалежності України (1991).
27 серпня - день народження українського письменника Івана Франка (1856-1916).

Методист консультує

Методист консультує

Основні напрями роботи
з розвитку мовлення і принципи мовленнєвої підготовки
учнів

Ковдірєва Майя Михайлівна, методист із української
мови та літератури Тернопільського ОКНПТО

Розвиток мовлення учнів – одне з найголовніших завдань курсу української мови у 5 – 12 класах, вирішення якого безпосередньо пов'язане з реалізацією основної мети: вивчення рідної мови в загальноосвітніх навчальних закладах України. Тобто формувати національно свідому, духовно багату мовну особистість, яка володіє вміньми та навичками вільно, комунікативно виправдано користуватися засобами рідної мови: стилями, типами, жарганами в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо).

Відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти України, навчальних концепцій, чинних програм з української мови пріоритетною є **мовленнєва підготовка учнів**.

Методика розвитку мовлення – не складна наука, об'єктом вивчення якої є процес розвитку мовлення школярів, а предметом опрацювання учні визначають зміст, форми, методи і прийоми роботи над розвитком мовлення на уроках української мови та літератури.

Саме на уроках розвитку зв'язного мовлення реалізовується поставлене завдання у процесі реалізації **мовленнєвої змістової лінії програми**, основне призначення якої – забезпечення цілеспрямованого формування й удосконалення вмінь та навичок у **всіх видах мовленнєвої діяльності**. Тому робота над мовною теорією, формуванням знань, умінь і навичок з мови повинні бути підпорядковані **інтересам розвитку мовлення учнів**. Таким чином, мовленнєва підготовка учнів повинна відбуватися у єдності розвитку мовлення й мислення (спостереження, висловлення власних думок, добір аргументів), у зв'язку розвитку мовлення з формуванням мовної компетенції (мовленнєві знання і вміня застосувати від знань мовної системи), повинні простежуватися:

- взаємозв'язок розвитку усних і писемних видів мовленнєвої діяльності (уміння сприймати інтонацію впливає на уміння ставити розділові знаки);
- випереджаючий розвиток усного мовлення;
- зв'язок розвитку мовлення з формуванням стратегічної компетенції (організаційних, контрольних-оцінних, загальнонавчальних, творчих, естетико-етичних умінь);

- зв'язок розвитку мовлення з формуванням соціокультурної компетенції (опанування духовних цінностей, норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, націями);
- взаємозв'язок роботи з розвитку мовлення на уроках мови і літератури.

Дослідженнями у цій галузі мовознавчої науки займалися такі вчені: Біленький О., Донченко Т., Кордун П., Мельничайко В., Машко Л., Пазмар Л., Пентилос М., Скурятинський Л., Шелесова Г. Таким чином було визначено джерела вивчення методики розвитку зв'язного мовлення.

1. Первинні джерела:

- здобутки античної риторичної школи;
- досвід української народної педагогіки.

2. Теорія і практика навчання мови й мовлення у працях зарубіжних та вітчизняних методистів різних часів:

- Положення Загальноєвропейських Рекомендацій із мовної освіти;
- Положення про мовну особистість.

Готуючись до уроку розвитку мови, учитель-словесник повинен пам'ятати про чотири основні фази мовлення як діяльності, а саме:

- орієнтування – визначення завдань і умов спілкування;
- усвідомлення й вибір змісту висловлення, його теми;
- планування – складання програми дій; систематизація матеріалу, визначення послідовності його викладу;
- реалізація – побудова висловлення з дотриманням стилю, типу мовлення, літературних норм;
- контроль – перевірка й удосконалення тексту.

Мова є засобом мовлення. Вона має систему лексичних і граматичних норм, дотримання яких слугує процесу комунікації. Мовлення – це процес, у якому можуть бути виділені його окремі елементи – мовленнєві дії, що створюють мовленнєву ситуацію.

Фердинанд де Соссюр вважав, що мова і мовлення тісно пов'язані між собою, адже мова потрібна для того, щоб мовлення було зрозумілим і виконувало певну дію, а мовлення необхідне для того, щоб встановилася мова. Учений дотримується думки про те, що мовлення передувє мові.

Методист консультує

Мова форма проведення курсів підвищення кваліфікації – Авторська творча майстерня

Ковдірєва Майя Михайлівна,
методист із української мови
та літератури
Тернопільського ОКНПТО

- сучасний урок: критерії ефективності, варіативність форм організації навчального процесу і методів навчання;
- інноваційні технології у навчальній і методичній роботі учителя;
- урахування індивідуальних особливостей особистості учня в навчально-виховному процесі;
- психологія учнів і навчання;
- науково-методичні засади побудови сучасного уроку української мови і літератури, спостереження й аналіз уроку української мови і літератури;
- компетентісно орієнтований урок української мови і літератури;
- програмне забезпечення, шляхи використання ІКТ на уроках української мови і літератури;
- використання проективної технології на уроках української мови і літератури та в позакаласній роботі;
- основи тестології та методи оцінювання якості освіти: використання тестової технології на уроках української мови і літератури;

У Тернопільському обласному комунальному інституті післядипломної педагогічної освіти впродовж червня-листопада 2013 року працювала Авторська творча майстерня у складі 23 учителів української мови і літератури першої та вищої кваліфікаційних категорій із дванадцяти районів області та міста Тернополя. Головною метою запровадження такої форми роботи є удосконалення і підвищення професійної та науково-методичної підготовки педагогічних працівників, активне використання та поширення у професійному середовищі інноваційних освітніх методик і технологій, використання широкого спектра стратегій навчання і продукування оригінальних інноваційних ідей.

Науково-методичний супровід роботи Авторської творчої майстерні здійснювали науково-педагогічні і методичні працівники Тернопільського ОКНПТО. Відповідно до вимог організації очно-заочної форми підвищення кваліфікації (5 + 1 днів) учителі завдяки використанню інформаційно-ком'ютерних технологій пройшли комплексне комп'ютерне тестування; опрацювали інформацію, розглядаючи у віртуальному навчальному середовищі; провели обговорення педагогічних, психологічних та методичних проблем, пов'язаних із навчанням української мови і літератури за сприяння районних методичних кабінетів і відділів освіти Борщівської, Заліщицької та Кременецької райдержадміністрацій, управління освіти і науки Тернопільської міської ради, адміністрацій відповідних загальноосвітніх навчальних закладів переглянули педагогічні виставки і презентації, відвідали семінари-практикуми, тренінги, майстер-класи досвідчених учителів, як-от:

- Радою Людмила Несторівна, учителя-методиста НВК «Великобурківська ЗОШ І-ІІІ ступенів-гімназія ім. Степана Баласа» Тернопільського району, кандидата філологічних наук;
- Валігрозької Надії Дмитрівни, учителя-методиста Борщівської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1;
- Грибської Оксани-дри Михайлівни, учителя-методиста Тернопільської Української гімназії імені І. Франка;
- Підгребі Надії Михайлівни, учителя Заліщицької державної гімназії;
- Придатко Тетяни Іванівни, учителя-методиста Почаївської ЗОШ І-ІІІ ступенів Кременецького району.

Учасники Авторської творчої майстерні опрацювали коло проблем, а саме:

- створення власних висловлень: діалогів, монологів (творів, відгуків, виступів під час дискусії, доповідей, рефератів, анотацій), ділових паперів.
- Отже, мовленнєвий розвиток учня є головним інструментом, за допомогою якого встановлюється контакт із довкіллям, завдяки якому відбувається соціалізація

школярів. Саме початкова школа покликана сформувати в дітей інтерес до краси і мудрості живого слова, його значущості у житті людини. Мовленнєва компетенція є однією з провідних базисних характеристик особистості. А сучасний і якісний розвиток зв'язного мовлення – важлива умова повноцінного мовленнєвого розвитку учня.

Унікаймо полилок.

Не мати часу для думок - не мати часу на роздуми.
Негідні поступки – негідні вчинки.
Ні під яким видом – нізачо, ніколи.
Нікому і в голову не приходило – нікому й на думку не спадало.
Ноль градусів – нуль градусів.
Обмін думок – обмін думками.
Пам'ятник Шевченка - пам'ятник Шевченкові.
Педагог з української мови – учитель української мови.
Під стать – до пари.
Підведення підсумків – підбиття підсумків.
Підписка газет – передплата газет.
Підтвердження цьому - підтвердження цього.
Пішов у відпуск – пішов у відпустку.
По всякому поведи – з будь-якого приводу.
Повістка дня – порядок денний.
Повний стакан молока – повна склянка молока.
Подача документів – подання документів.
Покращення справ – поліпшення справ.
Покупка товару – купівля товару.
Починаються заморозки – починаються приморозки.
Правоохоронники – правоохоронці.
Працювати цілу неділю – працювати цілий тиждень.
При отриманні штрафу – під час стягнення штрафу.

Прийнятські відносини – приятельські стосунки.
Продовження буде – далі буде.
П'ять гривнів – п'ять гривень.
Розмова зайшла в тупик – розмова зайшла в глухий кут.
Розповсюдження інформації – поширення інформації.
Розходження в поглядах – розбіжності в поглядах.
Святкова відкрита - святкова листівка.
Святкова продаж товарів – святковий продаж товарів.
Силами учнів підготовлено святковий концерт – учні підготували святковий концерт.
Сказано на мій адрес – сказано на мою адресу.
Смисл слова – значення слова.
Твори Л.Українки – твори Лесі Українки.
Твори на історичну тематику – твори історичної тематики.
Терпіння лопнуло – терпець урвався.
У стислий строк – у стислі строки.
Учителі підтримали ідею школярів - учителі підтримали задум школярів.
Факт на лице – незаперечний факт.
Цінителі звичаїв - шанувальники звичаїв.
Чужа біль – чужий біль.
Ясне діло – ясна річ, зрозуміло.

Використайте на уроці

Фреймування як ще один спосіб підвищити якість навчання на уроках української мови та літератури

Придатко Тетяна Іванівна, учитель-методист, учитель вищої категорії Почайської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів

Обсяг навчальної інформації, яку потрібно засвоїти сучасним учням, зростає з кожним роком. Саме цей факт змушує лінгводидактів шукати все нові й нові форми подання матеріалу, які забезпечували б швидке та ефективне засвоєння потоку інформації.

За даними науковців, людина може сприймати до 90% усієї інформації, використовуючи зоровий канал. Саме це взяв до уваги відомий педагог-новатор Шталагов В. Ф., котрий увів метод опорних конспектів, за яким навчальний матеріал подається у вигляді малюнків, схем, графіків, що дозволяє стисло передати основну інформацію у вигляді опори. Враховуючи, що людський мозок набагато краще сприймає образну інформацію (різноманітні знаки, символи, схеми), то саме у такому вигляді вона добре запам'ятовується. Згорнуті та компактно подані навчальний матеріал можна за допомогою іншого способу – фреймуванням.

Фреймування – це спосіб стиснення мовної, дискурсивної інформації у вигляді схем, моделей, алгоритмів-сценаріїв, який забезпечує довшострокове запам'ятовування інформації, посилює ефективність навчання, оскільки стимулює мотивації і підтримує зацікавленість учнів. Ці два способи дещо подібні, але водночас мають і певні відмінності. Опорний конспект – це навчальний матеріал, поданий у стислому вигляді за допомогою опорних сигналів. А фрейм (на думку педагога Р. Гуріної) – це жорстка конструкція, каркас, який містить як елементи порожніх комірок, вікна, рядки (слоти¹), що повинні бути заповнені й можуть багаторазово переважуватися (на відміну від опорних конспектів і структурних схем) новою інформацією.

Перевагою фреймів є те, що вони передбачають самостійну роботу учнів, є їх співтворцями (у класі чи вдома повинні доповнити зміст опорного конспекту), а це дозволяє істотно підвищити якість і швидкість навчання, що в сучасних умовах розвитку освіти є достатньо актуальним. Складність фреймового підходу полягає лише у тому, щоб уміти узагальнити текст і стисло, логічно та інформативно передати його зміст. Можна залучити слух учнів до складання фреймів, що дасть змогу розвивати у них загальнонавчальні уміння: аналізувати, конкретизувати, узагальнювати прочитане, виділяти головне у тексті. Щоб скласти фрейм, потрібно дотримуватися певної послідовності:

1. Вибудувати каркас змісту вивчуваного матеріалу та поділити його на певні групи.
2. Визначитися з темою, яку потрібно помістити у центрі каркасу.
3. Продумати назви слотів.

Відновлення інформації за фреймом повинно відбуватися за сценарієм кроками якого будуть назви слотів.

¹Слоти - порожні місця в опорі, які заповнюються конкретним змістом (малюнками, міні-текстами, символами).

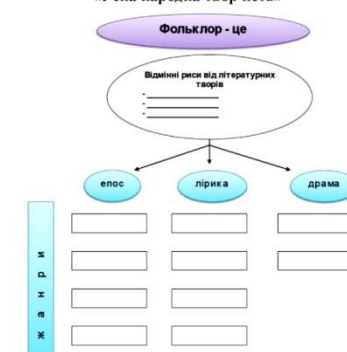
Використання літератури

1. Крок за кроком до вершин професійної майстерності. Педагогічні інновації: суть і практика реалізації. // Інформаційно-методичний бюлетень «Профтехосвіта Запоріжжя». - № 19. – 2011.
2. Шуневич О. Використання фреймових структур у процесі формування загальнонавчальних умінь на уроках української мови та літератури. // Українська мова і література в школі. – 2012. - № 3. – С. 8 – 12.

Зразок фрейму до теми «Односкладні речення»

Зразок фрейму до уроку літератури «Усна народна творчість»

Методичний кабінет відділу освіти Кременецької РДА
Почаївська загальноосвітня школа I-III ступенів

Філологічна скриня

*Методичні рекомендації щодо вивчення
української мови та літератури в
загальноосвітніх навчальних закладах
у 2012-2013 н.р.
(лист МОНмолодьспорт
від 01.06.2012 року №1/9-424)*

Додаток до випуску №3,
серпень 2012 року

Впевнено на урок

1

Літературні вітражі

До 110-ї річниці від дня народження
Оксани Лятуринської

Тема. Світ поезії Оксани Лятуринської (література рідного краю)

Мета: увести учнів у світ поезії Оксани Лятуринської, проаналізувати засоби творення образів, спонукати до вивчення усієї творчості поетеси, розвивати уяву та вміння зіставляти твори; виховувати почуття любові до природи, бережливого ставлення до неї, уміння бачити прекрасне у повсякденному.

Тип уроку: засвоєння нових знань та формування опорних вмінь і навичок.

Обладнання: роздруковані поезії О. Лятуринської, картки із завданнями для груп, портрет і виставка книг поетеси, кольорові маркери, таблиця оцінювання роботи груп.

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Організаційна частина.

II. Повідомлення теми і мети уроку. Мотивація навчального досягнення учнів.

Робота з епіграфом

*Я не цвіт, не зоря, не співниця –
Це віночко Бога епиграма!
Я сильна й слабка, я – Жінка,
Саме та, з великої літери.
Оксана Лятуринська*

- Сміливо. Чи не так? Сьогодні ми спробуємо з'ясувати, чи мала право поетеса говорити такі слова?

III. Актуалізація опорних знань.

Перевірка домашнього завдання.

Повідомлення учнів про Оксану Лятуринську.

I. Біографія.

Лятуринська Оксана - Зинаїда народилася 1 лютого 1902 року на хуторі Ліс (нині село Хомі Збарзького району). Батько її, Михайло Лятуринський, був офіцером-прикордонником царської армії і служив на заставі поблизу Старого Олексіянки. Мати Ганна Іванівна - з родини німецьких колоністів. Оксана була восьмою, наймолодшою, дитиною.

Початкову освіту О. Лятуринська здобула у волосному центрі Старий Олексієв, продовжила навчання в Острозі в жіночій гімназії графині Блудової.

Перший поетичний твір під назвою «В Альпах» написала у восьмирічному віці, але він не зберігся. Малювати ж почала з шести літ, створюючи портрети сестер.

У 1918 році Оксана покидає російськомовний заклад і переходить у Кременьку українську гімназію ім. Івана Стеценка. Навчаючись уже у шостому класі, в лютому 1920 року через сімейні обставини вимушена була покинути заклад.

Навесні 1919 року у відносно ще молодому віці, не досягши 50-ти літ, помирає мати, а коли дівчині минуло шістьнадцять, батько (людина твердої вдачі) вирішив видати доньку заміж за багатого, але нещобного квілія. На знак протесту володарка Оксана покинула хутор і пішки вирушила додому. 50 км, опинившись у старій сестри Антоніни, яка жила у містечку Катеринівка (нині Катеринівка Кременецького району). У 1924 році Оксана Лятуринська залишила батьківську домівку, здавалася,

Літературні вітражі

Сихару О.С., учитель вищої категорії
Нічальської ЗОШ І-ІІІ ступенів.

назвавши. Спочатку вихада до Німеччини, де перебував її старший брат Іван, а згодом - до Праги, де навчалася на філософському факультеті Карлового університету, відвідувала лекції з літератури, філософії, історії, мистецтва, здобувала філозову освіту у Високій мистецько-промисловій школі та Українській студії пластичного мистецтва, брала уроки малювання у відомих професорів.

Життя О. Лятуринської в еміграції було нелегким. Постійно мучила ностальгія за рідним краєм. Кілька разів вона поривалася на бігліцтво, востаннє віддала свій край напередодні Другої світової війни у 1927 р. Більше побувати на рідній землі не довелося.

Під час одного з нальотів американської авіації вона опинилася на вулиці. Вибух бомби, які рвалися недалеко, посилили її лихо - глухоту, вона зовсім втратила слух. А в травні 1945 року, залишившись у Празі, була зареєстрована НКВД і кинута у темницю палацу Петішка. Їй двом пощастило вирватися на волю.

У 1946 році вона закінчила О. Лятуринську у таборі Ді-Пі (табір для переміщених осіб). Три роки довелося їй боротися за своє життя. Незважаючи на несприятливі умови, у таборі з ініціативи У. Самчука, Ю. Шевельова, Г. Костюка, І. Багряного було створено Мистецький Український рух (МУР), головою якого став Улас Самчук. На запрошення голови до складу МУРУ увійшла і Оксана Лятуринська.

Подальша доля її пов'язана із відомим поетом, учнем і громадсько-політичним діячем української діаспори Олександром Неприцьким-Грановським. У 1949 році він, відвідавши табори Ді-Пі у Західній Німеччині, допоміг багатьом українцям, серед яких була О. Лятуринська. Шлях її проліг до Мінеаполісу. Праця на фабриці вимушувала її без того кволі сидіти. До глухоти додалися ще інші хвороби.

У Мінеаполісі О. Лятуринська прожила 20 років. На жаль, вони для неї часто були нелегкими. Дошукавши хвороби та матеріальна скрута. Через погіршення стану здоров'я скульптурою вже не займалася. Писала критичні статті, вірші, малювала писанки, робила ляльки.

Померла Оксана Лятуринська на 69-му році життя 13 червня 1970 року у Мінеаполісі. Її останки перевезли до Українського пантеону Бавида-Брук, що у штаті Нью-Джерсі і там поховали. Українська громада США та Канади на її могилі спорудила пам'ятник - хрест із ланцюжком писанок.

2. Літературознавство.

Перший поетичний твір під назвою «В Альпах» О. Лятуринська написала у восьмирічному віці, але він не зберігся. У Празі Оксана Лятуринська своїми творами поновила багатий шапнувальників прекрасного письменства. Лятуринська входила в поєзю стрімко і рішуче саме тоді, коли активно діяла Празька школа, котору репрезентували С. Маданюк, О. Ольжич, О. Теліпа та інші.

Літературні вітражі

Бойко Ольга Василенко,
учитель першої категорії
Успенівської
загальноосвітньої школи
I - II ступенів

Тема. В. Симоненко «Цар Пласкій та Лоскотон». Різні життєві позиції царя Пласкія і Лоскотона/песимістична і оптимістична.

Мета. Продемонструвати на прикладі твору різні способи життя та поведінки дорослих осіб.

З'ясувати особисте ставлення читачів до них. Розвинути елементарні навички аналізу. Провести аналіз з сучасним життям.

Закріпити з учнями специфіку віршованої мови художніх творів. Виховувати позитивні риси характеру, сприяти усвідомленню значення для людини оптимістичного погляду на світ.

Перебіг уроку

I. Організація класу.

1. Приймання.

2. Аутентифікація:

- ✓ тепер сидьте зручно;
- ✓ заповніть очі;
- ✓ повторюйте за мною:
«Я спокійний...»
«Я розумний...»
«Я впевнений у собі...»
«Я маю чуйне серце...»
«Я віддаю його добрим справам...»
- ✓ візьміться за руки;
- ✓ відчуйте тепло долонь один одного;
- ✓ подумки подаруйте один одному добро, ширість;
- ✓ розповліште очі;
- ✓ подаруйте один одному посмішку;
- ✓ посміхніться до мене і починаємо працювати.

3. Створення емоційно-позитивного фону.

- У мене в руках кошик, який має назву «Мій урок».
- Що б ви запропонували покласти до нього із того, що згодиться нам на уроці?

- А я маю пропонувати ось що: добротність, кмітливість, наполегливість, спостережливість, старанність.
- Дійсно, усе це потрібно на уроці.

II. Мотивація навчальної діяльності.

- У яку країну можна потрапити, скориставшись таким маршрутом:

Треба йти спочатку прямо,
Потім вправо повернутись.
А тоді поміж дубами
Повесде наліво путь.
Після цього вже по малу
Значимий, худий попілю:
Як отримати не впадеши
В ту країну попаси.

- У яку країну попасемо?
- Хто автор казки?

III. Повідомлення теми і мети уроку.

Уже кілька уроків ми маємо стежити за літературними казками.

Із В. Симоненком і змістом казки «Цар Пласкій та Лоскотон» ми знайомилися минулого уроку. А сьогодні спробуємо зазирнути у казковий світ царя Пласкія і Лоскотона,

проаналізувати їхні вчинки. І персонажів ми б хотіли запросити до нас.

Що ви очікуєте від уроку?

IV. Повторення вивченого матеріалу.

1. Історична справа «Мікрофон».

- Яка земля виплескала В. Симоненка?
- Коли народився поет?
- Хто відіграв велику роль у формуванні творчості В. Симоненка?
- Де здобувала вищу освіту?
- Що спонукало його написати казку «Цар Пласкій та Лоскотон»?
- Що цікавого ви прочитали про В. Симоненка вдома?
- Скільки років судилося поету прожити?
- Дійсно, прожив він коротке життя, яке часто порівнюють із спалом блискавки.

2. Вибірне читання. «Мандрівка у картину казков».

Завдання: озвучити ілюстрації словами із казки.

3. Літературна дуэль (дві пари учнів дають питання один одному за змістом казки).

V. Робота над змістом казки.

1. «Чарівний мішечок» (характеристика героїв).

Завдання: із карток, що лежать у мішечку, прочитати і розповісти про якого героя мовитимеся.

- Чому ж так важливо було для царя, щоб день при дні плакали в країні діти?

- Чи піклувався він про них?

- А чи є у нас такі люди, які думають тільки про себе?

- Доведіть, що Лоскотона любили дорослі і діти?

- А чи правий був він на допомогу цареві? Чому?

- Отже, яка завдання Божа випливає із цього?

2. Складання асоціативної ланцюжки у вислові казки.

- Які асоціації викликає у вас добро? (Діти називають асоціації: милосердя, любов, злагода, ширість, повага, чуйність -

і в результаті виходить квітка доброти).

3. Характеристика героїв.

- Кого уособлює Пласкій?

- Що траплялося з ним?

- А кого уособлює Лоскотон?

- Що сталося із цим героєм?

- Який висновок можна зробити? (Добро перемагає зло).

Дійсно, як і в багатьох інших казках, у цьому творі «Цар Пласкій і Лоскотон» Симоненко етично народу віру перемогти добро над злом.

4. Легенда про Добро і Зло.

Одного разу на добрій вийшло Добро і Зло. Вони змагалися, і Зло синуло зі скелі Добро. Думало, що сила Зла переможе. Але Добро вишло, притупилося до малесенької грудочки землі, розрослося, завіло синім цвітом і стало барвінком. І до цього часу тримається, незважаючи на страшні морози.

- Чого навіне нас це згадувати?

5. Рівновага гри «Діалоги парадокс».

- Чим був сміх дядька Лоскотона: збрюка чи діакан?

- Чому ви так вважаєте?

- А кого б ви хотіли запросити до себе в гості: Лоскотона чи Пласкія? Чому?

- Але до нас завітали не Пласкій, не добрий дядько Лоскотон, а... лікар і психолог. Послухаємо, які поради вони скажуть.

Лікар. Ви були праві. Сміх - це сила. Вони виробляють у мозку людини такі речовини, що протистоять вірусам та інфекціям. А ще хочуть повідомити вам, що ширший сміх знімає нас від нервових розладів.

Психолог. А я хочу повідомити, що всього лише одна хвилинка здорового і природного сміху замінює скільки фізичного соку.

А ще...одна година ширшого сміху замінює півтори найпрестигнішого курорту.

Ну що ж, покламо на одну хвилину на курорт, щоб відпочити?

6. Фізкультхвилинка.

7. Історична справа «Пресс».

Використовуючи вправу «Пресс», доведіть, що твір «Цар Пласкій і Лоскотон» - казка.

8. «Я - письменник». Робота над питаннями з теорії літератури.

- «Цар Пласкій та Лоскотон» - це літературна казка чи народна?

Чому?

- А ви не хочете стати співатором казки?

Позакласна робота

ГРАНІ ШЕКЧЕНКОКОГО ТАЛАНТУ

Прислатко Т. І., учитель-методист, Сакара О. С., учитель вищої категорії, Король Х. В., спеціаліст Почаївської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів

Ведучий. Кожна нація, який пошестіло відкрити і висловити свою творчу ідентичність, своє глибоке самопознання, багату національну культуру, осягнула не мотутилим словом – національним пророком. Серед тих щасливих, вибраних народів є і ми – українці.

Ведучий. І ось чому. Полами дістали Міхненка, німці – Гете, англійці – Шекспіра, італійці – Данте. Росія гордиться своїм Пушкіним.

Ведучий. Наш народ теж був багатим на митців. Коли говоримо про музику – одразу уявляємо Миколу Лисенка, коли читати історію – уявляємо Михайла Грушевського, коли мова йде про кіно – згадуємо Олександра Довженка.

Ведучий. А коли говоримо про літературу, першим постає образ Тараса Григоровича Шевченка.

Ведучий. Він і є нашим національним пророком. Усе, що пов'язане з нашою людиною, нам дороге і рідне.

Ведучий. Але постає Кобзарі досить часто настільки овiana міфами, що за ними досить важко побачити звичайну людину.

Ведучий. То чим же був Тарас Кобзарь?

Ведучий. Багатогранність постає вражє. Природо нащраді кріпацького сина не лише поетичним гeнієм, а й талантом художника, які ніколи не розділювали йому, навіть у години страждань і тяжкої неволі. Для Шевченка малювання стало потребою, вираженням його творчого духу. Упродовж семи років навчання з-під його пензля вийшли не лише учнівські, а й визначені, зрілі твори. Не випадково його твори виставлялися на академічних виставках, а за висхідні успіхи у гравюрі Шевченкові було присвоєно звання академіка мистецтв.

Ведучий. Тарас Григорович тріг був надоруджений срібними медаллями за свої художні полотна. Одну з них отримав в Італії за картини «Катерина» та «Циганка-ворожка». Дослідники зазначають, що картини «Катерина» Шевченко написав у 1842 році. До її появи не лише в українському, а й у загальноєвропейському мистецтві не було твору з таким гострим і злободивним соціальним сюжетом. Успіху героїні живописного полотна сприяло подорож з керуєм – дівчиною-кріпачкою, жертва напіввольного розпуста, прививаєся й обриваєся в найгірших почуттях...

(На сцену виходить Катерина в темно-рожеватій сукні з дитячого, схоженою під сукню).

Шевченко (схвально про її пошту):

А ти
Великомученице? Сета
Милосид, плуччи вночі,
І водем, сестро, слези,
Сного ти сина закривави,
Бо й пташка іноді нізиде
І шавбесе: «Он байстри
Песе погирини на байри?»
Бесталанний! Де ділсь
Краса твоя тия,
Що всі люде дивувались?
Катерина. Пропала, немелі...
Все збрала дитинчика,
І вилгала з хати,
...«Ходим, сину, смерекаси;
Коди пусить в хату,
А не пусить, то й надвори
Будеш вочувати.

Під хатню зачочуєм,
Сину мій, Іване!
Де ж ти будеш вочувати,
Як мене не стане?
З собаками, мій синочку,
Кочкаєш надворі!
Собаки хлі, покусюють,
Та не заговорять,
Не розкажуть, синочусі...
З мсами істи й пили...
Біди ми голоногими!
Що мені робити?»
«Утілі, немелі! Сина, сина
Батько одшурвалі!
Боже ти мій! Дити моє!
Де ділує з тобою?»
«Москалямі голубчикі!
Возьміть за собою;
Не куряйтеся, любезні!
Воно сиротина,
Возьміть його та оддайте
Старшому за сина.
Возьміть його... бо покину,
Яй батько покину, —
Бодий його не клада!

Лихаа година!
Гріхом тебе на світ Божий
Мати породила,
Виростити же на смі людям!
На шлах поховала,
«Остайсяш шукать батька,
А в нас шукавай!

Шевченко. І вийшла ти за шарину,
З хреста ніби знята,
Старі тебе дурюються,
Мов ті прокази,
А воно тисе маленське,
Воно ще й не дзвить.
І коли то воно буде
Гратись і промовити
Слово «малю», велесне,
Найхитріше слово?!

Позакласна робота

Нев'януча квітка Шевченкового

КОХАННЯ

ЗУСТРІЧ ІЗ КОБЗАРЕМ

Зай прибраний законічно: портрет Т. Шевченка, під ним – вишивка білих прозорих, стеліть з червонолими підковичами. Під сукною – спеціальна конструкція з порозиними рамками. Що час виступу на місці рамкою ставляться портрети жінок: Оксани Коваленко, Варвари Реніної, Лили Ускової та інших; горить свічка.

Ведучий. С особистості, долає яких неспівзвучає часу, бо вони – безсмертні. Вони з нами і в нас.

Ведучий. Тарас Григорович Шевченко! Він був сином народу, але й народ називав його батьком. Називали його по-різному: то, як батька, з повагою – Тарас Григорович, то, як близького і здурасного друга, просто й з любов'ю – Тарас, то, як учителя і півнара, урочисто – Кобзар.

Ведучий. І легенди про нього складали століттями, яким не видно кінця-краю, бо Шевченко завжди живий, бо він – частина самого життя народу. А життя й народ не мають кінця – вони вічні. Але не величавішого від найближчих людей, є правдива історія життя Шевченкового.

Ведучий. Та чи все нам відомо в літописі Шевченкової долі? При за все ми бачимо Шевченка – борця, громадянина, месника, правдолюбця. А чи знаєте як, що Шевченко був щасливим, емоційним, часто закохувався, і кожна кохана жінка залишала помітний слід у його долі?

Ведучий. Тож поговоримо сьогодні про нев'янучу квітку Шевченкового кохання, яка була і теперішню, і нестримною, і тихою, і бурхливою, але завжди – прекрасною.

(Звучить мелодія).

Читаль. Стріпсьа двоє, що долоє слово,

Може, десь тут або десь там ...

Давачесь я очі: чи вартіти мови?

Телій руш і прийнятим словом?

Бере любові в далекім тумані.

І доплинем, коли тільки удвоє,

Бере любові і хвилі триног.

Стріпсьа двоє в житейському морі.

Може, сьогодні, а може, колись...

В серці питається: йти далі поруч

Чи, востаннє, кавіт розійтись?

(Після вступного акорду на фортепіано співає «Колі розлучається двоє...»)

Ведучий. Чи не шестить душа, коли чуюмо нікі слова? Мало кому в коханий так не шастало, як Тарасові Шевченку. Маючи унікальні таланти, гострий розум, поетичну ладну, привабливу зовнішність, він, здавалось би, був приречений на успіх у житті. Натура творця і правдива, Кобзар часто закохувався. І в нього закохувались. Та особисте життя великого українця так і не складалося. Не судилося Тарасові Шевченку продовжити свій розквіт у наступних поколіннях. Тарас Григорович страждав від самотності. Його запального мріє було мати родину. Кохання – одна з найболючіших граней його життя.

Ведучий. Бездарним було дитинство малого Тараса. Від народження – крик, нарості сороти, з малих літ почав тяжко працювати. Проміжним сонцем серед похмурого зимового ринку зближує за усмішка Оксани, найшарпівшу подружку його ранніх років.

Читаль (малює Шевченка).

Мені тринадцятий минуло.

Я пас ягнця за селом.

Чи то так сонечко сіло,

Чи так мені чого було?

Мені так любо, любо стало.

Неначе в боті ...

У нас прокладли до пано,

А в собі у бур'яні

Молодого богу... І не знаю,

Чого маленькому мені

Тойд так пригноє молюсь,

Чого так весело було?

Господи небо, і село,

Ягнця, хатність, веселася!

І сонце гріло, не мекло!

Та мелового сонце гріло,

Нелового молюсь...

Запекло, померчовіло

І рай ханалася

Моя прокинулася, дивилася:

Село похоронило,

Боже небо голубсе

І те померчовіло

Погляну в я вгнати!

Не мої ягнця!

Обернувся я на хати —

Нема в мене хати!

Не дай мені бег нічого!

І хлинулі слези,

Тяжкі слези!.. А дівчина

При самій дорозі

Неласо колом мене

Паскось вибрала.

Та й почула, що я плучу.

Прийшла, яригнала,

Угнрала мої слези

І пошлувала...

Неначе сонце засікло.

Неначе все на світ стало

Моє... дани, гаї, саді!

І ми, жартуючи, погнали

Чути ягнця до води.

(Учень сповідає з сцени, сідає коло хати, де на нього вже чекає Оксана. Разом діти перебарвють горіх, розмовляють, сміються).

Ведучий. Хата Коваленків була поруч – тин про тин. Але, і не згадуючи в суспільній мові, він замочує всі безсмертні слова, сказати, що робить, чим зайнята дівчина. Бег діла Оксана не сиділа ніколи. Під її опікуванієм був менший братик Павло, а руки тримали всю хатню роботу, бо серед сестер була найстаршою. Під три роки вона була молодшою від Тараса, але й, як найстаршій, він зирив усі свої печалі. Вік мей, мей старий, завжди чекав розради і поради. Часто вона допомагала пасті йому пишастись ягнця. А як слухала, коли Тарас читав книжку, як садилі її очі, коли разом заткували пісню! Оксана була на ливно гарна, дівоча її краса ніби відточилася все похмурі. Що ошарпала вона для нього, Тарас зрозуміє пізніше.

(Діти(Оксана і Тарас) відходять).

Читаль (дорослий Тарас).

Чи правда, Оксано?

Чуже червоніє!

І ти не згадала того сироту,

Що в сірій сукні, було, шлавий,

Якобичи диво – твою красоту.

Кого беш мови, беш слів, навчила

Очима, душею, серцем розмовляти.

З ким ти усміхалася, плакала, жарувалася,

Кому ти любила Петруся співати.

І ти не згадала Оксано! Оксано!

І в я-досі плучу, і досі жарувася.

Валдамо слези на мою Мар'яну,

На тебе дивилася, на тебе молюсь.

Ведучий. «Мар'яну-черницю» він присвятив їй, Оксани Коваленко. І про неї, мійбуть, думав, коли на березі Архату, серед синь сороч, дів-його, писав:

Ми вшчочили колись розли,

Маленькими собі любилася,

А матері на нас дивилася

Та говорила, що колись

Позакласна робота

Позакласна робота

Дубова І. С., учитель
першої кваліфікаційної
категорії, Кременецької
ЗОШ І-ІІІ ступенів №4

Позакласна робота

Вінок пошани Лесі Українці

- 1 читець.** Як на снігу червоний жар калини,
як у віках любові весільна жінки,
світлитиметься в небі України
свята надія Лесі Українки.
- 2 читець.** Твій голос в пісні нашій, в нашому житті,
твоя зоря цвіте над рідним краєм,
так, ти жива! Ти будеш вічно жити!
Ти в серці маєш те, що не вмирає.
- 1 читець.** С люди, як свічки,
згоряють, відходять у небуття.
С люди, як зірки –
Горять і свіають все життя.
- 2 читець.** Та ні, це не зірки, холодні, мертві,
воли сонця, засвічені у небі,
які горять, обігрівують все,
і не згаснуть, і не загаснуть...

Ведучий. Леся Українка в історії національної культури України посідає особливе місце за тими постасями, які стали її власними знаками: титульна поетеса європейського спрямування, що вивела точнісіньку українську літературу з полону етнографічної описовості; перекладачка, яка прагнула формувати естетичні смаки національного читача на зразках світової літератури; борончиця суспільного й родиноного розквітавання жінки, публіцист, долучений до становлення української журналістики. Як і всім цим – тенденція жінка, приречена на страждання через непоборну хворобу, і безграмотно мужня людина, що вражає й зворушує жалобною повноцінності життя попри всі негаразди долі.

Ведучий 2. І все ж повністю збагнути й осмислити геніальність цієї людини й феномен цієї жінки, мабуть, не є можливим. Та чи й потрібно? Леся Українка вотре буде відкривати свої творчості, приголомшувати глибинами свого інтелекту й передбаченням майбутнього, справжністю й вічністю обраних цінностей.

- Читець 1.** Не в бронзі і граніті,
а живу
починаю я її перед собою.
І лагідну,
і гнівно-грозову,
готову до найтжанок мук і болю.
Ротстерзана австала давнина,
і Леся,
юна Леся, як провіток...
В кімнаті тиша...
Ось біля вікна
стоїть роля,
як друг і вічний свідок
її страждань, її живих думок,
що на папір лагали, мов зерини...
І в'ється, в'ється спогадів струмок,
встають стежки, заліплені в тернину. А люди
квіти їй несуть, як дар,

Читець 2.

Мазурок О.Ю., учитель
вищої категорії
Кременецької ЗОШ І-ІІІ
ступенів № 5

вплітають у її вінок барвінки...
Снаги людської немирущий жар
Беруть у неї –
Лесі Українки.
Бо кожне слово із її скарбниці –
То зброя правди – її в народі жити...
Вона прийшла на землю з громовиць,
Щоб між людьми назавжди залишитись

Д. Луценко

Ведучий 2. Хіба жила на світі ще така жінка, в серці
якої поєдналися така мужність, така геніальність, такий
вогню і розум, така пристрасна любов і відданість
народові й Україні? Ні, другої такої на світі не було!

Читець 1. Всі ти – трепет, огонь, ідея,
Всі ти – вірна сина струна,
І хто знає співак Антея,
Той тебе у ному пізня.
Ти себе Українкою звала,
І чини краше знайду ім'я
Твій, що радістю в мукх сіяла,
Як отчизна – твоя і моя!

М. Рильський

Читець 2. Славлю, славлю тебе у дні ці.
Світлу й чисту, як неба блакиті!
Твоє слово гостріше від криш,
У серцях буде вічно дзвеніть,
Буде кликати у сонячні далі,
Слово шире у мужній красі,
Щоб веселе було і в печалі,
Як зоря – у вечірній росі.
Твоє слово різане, як зброя,
Що боронить свій край і свій дім,
І схилило в шанобі чоло я
Перед світлим безсмертям твоім.

В. Сосюра

Ведучий 1. Думки й ідеї письменниці – поза часом, вони
є і будуть актуальними для всіх наступників, бо в них –
загальнолюдське гуманістичне начало, власне, те, що в
серці „не вмирає” – честь, гідність, ширість, любов.

Ведучий 2. А за цим – жінка з її духовними чеснотами,
жагою людського щастя, доброту серця й вогнем
почуттів. Жінка, створена для щирої любові,
материнства, родинності, і при цьому без залиху на
чужу долю. Така, яка створена в поезії «Жіночий
портрет». Відчувайте в цьому образкові Лесини душу.

Читець 1. Ти чесна жінка, ти не продаєш
Своєї вроди й постіжості за гроші,
Не широкі пошлунків не даєш
За лакомство несчасне, за розкоші.
Ти горда жінка, ти не уїждиша
В кубельце, зване дружинним руками,
Найтязю працю ти собі взяла,
Несеш мовчазно довгими роками.

Позакласна робота

Шевчук Ольга Василівна, учитель вищої категорії
Кременецької спеціалізованої загальноосвітньої школи І-ІІІ
ступенів № 2

Радая кров'ю диті рідні

(Життєва драма Лесі Українки за мотивами однойменної повісті Б. Олініки)

На сцені стоять ліжко, крісло, столик.

За сценою звучать слова: Поезія – це вогник, схожий на
полум'я свічки, що запалює душу людини
(запам'ятовується свічка).

Іти назустріч бурям і зливам,
Буть одній – як велика рать.
Жити в нещасті життям щасливим.
Муку творчістю перемагати.
Хворю дівчинка, біда Леся.
Де ще хворі такі були,
Щоб літали у піднебесся,
Що його не сягнути і орли!
Ти себе Українкою звала,
І чини краше знайти ім'я
Твій, що радістю в мукх сіяла,
Як Вітчизна велика твоя.

Відкривається сцена, виходять ведучі.

1-й ведучий. Перед нами світлина кінця 70-х років
XIX століття. На знімку дівчинка: вишита полотняна сорочка,
що сягає їй до кісточок ніг, запаска, на тонькій шиї разок
намиста, чолою оперізує стрічка, за яку заткнуто дві розквітлі
кульбаби... Чиста тоб, як нині казуть, українка. На плечі –
дитячі грабельки, дівчинка тримає їх обурю, наче ось-ось
визматиметься до нехитрої роботи. Погляд спрямований у простір і
вдаль, очі в середині, у себе, мовби там засіла й не дає
спокою вельми поважна думка (на екрані демонструється
фотографія).

2-й ведучий. Це Леся. Лариса Косач. Їй тільки
дев'ятий рочок. Недавно їхня родина полишила затишний
Завгаль (Новоград-Волинський), де «Случі рідної веселі
береги», переїхала до Луцька й оселилася в найдавнішій
частині міста. Тут стільки цікавого! Старезний замок із
вежами, величний костел, церкви та церковні, мало не під
самим будинком – Стір. Річка оперізує мало не половину
городка – звідси ніби й назва: Луцьк, Луцьке. Леся не
набавляється, не надіється. І тут хочеться, й туди. Ножемита
самі несуть її по усядах, а ввечері їй гудуть віт утомі.

1-й ведучий. У Лесі ще нічого не болить, здоров'я не

викликає жодних нарікань, вона, на диво, прудка, непосидюча.
«Хлоп'яча натура, – казуть дорослі, – Михайлик старший,
проте тихіший». «Так а ж, мамочко, Леся, самі говорите, а
лесь знаєте який?» І лунали руїни замка голосами славної
громади, і снувалися тінями ще недорослих братчиків тісні
завулки, бентежко шестістю під ногами опале листя, думко
поринавав сніг... Іще все було благополучно. Ніщо не
вищувало бід.

2-й ведучий. На Водохрещі Леся з Михайликом
поділася на річку – подивитися, як святять воду. Це ж так
близько. Зранку туди повалив люд, батюшка прийшов зі
своїм почтом, на річці чути – вирубують хреста, затим
обіляють його квасом, аби зачервонілися. Як не пити? Поруч
таке видоцько й сидіти вдома?..

1-й ведучий. Ой Лесю, Лесю! Було б знати... Та хто
ж міг подумати, що, здавалося, дрібна неощучена спротивити
до несправного лиха. А саме звідти й почалося. Спочатку
заболіла права нога, що всі сприйняли за звичайну застуду.
Луцькі лікарі запропонували ванночки й розтирання. Нога
приткнула, зате заболіла ліва, спуска, обіжлася болем, та
таким, що хоч вовком вийти. Косачівна кріплася з усіх своїх
дитячих сил.

Вірш «Як дитиною, було...».

2-й ведучий. А воно правду казати: біда іде – за
собою іще веде. Мовби на покар, життя заповілялося
підкадати волелюбці нові випробування. Цього разу лихо
з'явилося звісткою: в Петербурзі зарештовано тіточку Олену,
батькову сестру, улюблену родино. Приїзд тіточки завдяки
вносив веселощі, вона мала дар відволікати смуток, її пісні,
оповіді виповнювали чистотою та світлістю. І ось – її
зарештовано, засаджено до каземату, холодного, темного,
тіточку судитимуть, зашлють на каторгу.

Відступив, здавалося б, біль фізичний – його змінив
душевний. Лесі не спиться, недавні розваги її мало цікавили,
думку сверить одне: тіточка Олена в білі, її треба рятувати.
Але як? Де той невинуватий Петербург? Коли б то ближче,
може, може, вони б своїм товариством... Дванадцятьер ж їх!..
Нешаста так облягло Лесю, так подолало їх почування, ніби те
сталось з нею самою.

Вірш «Наді».

1-й ведучий. Автограф вірша не зберігся, існує
тільки авторизована копія. Леся виносила, вистраждала радки
своєї «Наді». Важливо те, що трагедія, душевні страждання
народили справді поетичні радки, засвідчили появу Поета.
Співаю, рівного йому, за словами І. Франка та й нашого
сучасника М. Рильського, наряд чи знайти серед жінок –
письменниць світу.

2-й ведучий. У травні 1882 року родина Косачів
пересіли до Колодязного, поблизу Ковеля, де Петро
Антонович купив невелику садибу. Малеча після Луцька
потрапила в царство природи, між пригнітаних, добрих, хоч і
бідних, людей, буди й свята яких геть переплетені легендами,

Візерунки слова

**Благовірна Анастасія
Олександрівна,
учениця 5 класу
Почаївської
загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів,
переможць районного
етапу конкурсу
«Безпека у житті,
життя в безпеці»**

Про Вуханя, який утратив Грицька і Мицька

За далекими полями, за широкими
морями серед дрімучого лісу
розкинулося невеличке калізове містечко
Труляки. Жили там веселі, добрі і хоробрі
звірята. Щодня дорослі ходили на полювання, а дітлахи
відвідували лісову школу. Учителювала у ній мудра Совула
Марківна. Усі тварини прислухалися до її порад, поважали і
дотримувалися її вказівок.

Був теплий весняний ранок. Незовсім розтопився останній
сніг, на ставках сирісла крига, почали з'являтися перші весняні
квіти, а сонечко уже доброче припало, здавалося, ніби
наступило справжнє літо. Маленькі звірята поспішали до Лісової
школи. Намом було чути шум, галас, але одразу, як пролунав
дзвінок, у класі занаула тиша... Із дитя-кабінету новомом
вийшла Совула Марківна.

— Доброго дня, малата! — галізно
привіталася учителька.
— Доброго дня! — хором відповіли
учні.

— Сьогодні ми поговоримо про
правила
безпечної
поведінки на воді, —
повідомив, майже по
сказках, промовила
Совула Марківна. —

Сонечко уже зігріло землю і ми, звичайно,
незамовляючи на жодні заборони дорослим,
плідте до ставка ловити рибу, а
найнебезпечнішим заохочення мають спробувати
покупатися. Правду як кажу? — суворо запитала учителька.

Але звірята нічого не відповіли, лише присоромлено
опустили голови.

— Ну, Міхасіку, — звернулася вона до ведмедика, — розкажи
нам, як потрібно поводитися біля води?

— Я... Я не знаю-ю-ю-ю, — проревів він, мало не заплакавши.

— А ти, зайчику Петрику, що скажеш?

Але відповіла не було.

— О діти, із такими знаннями і до біди не далеко Отаке,
вмоу йтеся зручнше, укажо слушайте і знам ятовуйте.

— Правила безпеки добре пам'ятай
і про них ніколи ти не забувай.

На ставку купатися із дорослими маюдруй.

У воді ніколи, друже, не пустауй.

Не забувай, будь ласка, далеко до буніи.

Бу улома хвилюються за тебе батьки.

Не ходи на річку ти під час грози.

Щоб не нахилити на себе біди.

Не пий із чашки, катор, міста.

Бо боваче поранився до гострого гвізда.

Ледве Совула Марківна закінчила свою пісеньку, як
пролунав дзвінок.

— Ой! І все на сьогодні, малата! Будьте обережні і пам'ятайте
про правила безпеки, які ми сьогодні вивчили.

Школярі побігли додому. А маленький зайчик Вухань
дорогою повторював пісеньку вчительки.

— А чи не відвідати мені Грицька і Мицька, — подумав він. —
Чому їх не було у школі? Мають, заховані? Треба швидше
зачитати до них у гості і розповісти про урок Совули Марківни, бо
ці вочевидч такі пустуні — завжди потрапляють у якусь халепу.

І справді, два братики були справжніми робішчаками. Не раз
вони били Вуханя, лапали його, забирали іграшки, але зайчик усе
ім пробачав і не залишався байдужим.

Привітавшись у запланий
будинку вояки, Вухань
привітався:

— Доброго дня, тітонько
Руно! Я прийшов привітати
Грицька і Мицька. Де
вони?

— Не знаю, Вуханю. Іше
зі школи не повернулися.

Мабуть, пішли гуляти.

Зайчик перепитав: «А
що, коли вони пішли до
ставка? Лишенько! Що
робити?» Вухань миттю побіг шукати братиків. За кілька хвилин
він був уже біля водойми. Біда! Зайчик побачив вочевидч на
очері, що знаходилися далеко за буніями, а порад не було нікого.
Навіть дорослих!

— Дивися, Грицьку, як я зараз пірну! — крикнув Мицька і вже
хотів було прыгнути із носу човна.

— Зечкай, давай разом страбимо!

— Хачоті, не робіть цього, — багально
крикнув Вухань.

— Дивися, похолозливий, і вичка!

Вочевидч стрибнув, човник перевернувся і
наварив пустунів.

— Допомогайте! Рятуйте! — розпачливо просив
про допомогу зайчик.

Його крик почувли два сороти Мусика і Дуська і
одразу полетіли кликати дорослих. Почувши що
новину, старий крух Міхасик Тимофійович
почав літати піом і вигукувати:

— 103! 103! На допомогу! 103!

Тим часом відважний Вухань кинувся рятувати двох
непослухів. Спочатку він пірнув під човен і побачив Мицька,
схопив його за шия, щоб голова була над водою і потягував
до берега. Потім так само був урятований і Грицька. На шаста,
вочевидч відбувся лише перелом, а коли вони зрозуміли, що
трапилося, то біля них уже була і швидка лсова допомога. І
батьки. Вочевидч Руно не знала, як і дякувати зайчику за
врятованих дітей.

У той же день було зібрано усю лісову раду, на
якій Вухань назавні найкращим рятівником і
подарували найбільш, найкрасивішим морквану. Із
того дня зайчик і два вочевидч-братики стали
найкращими друзями, яких не знайти у шлому світі.

Стежками творчості у світ неблизький
Лукаш і Мавка повели Ларису,
Боярина тужила в Петербурзі,
Цвілі конвалії у лузі,
Сфінкс мовчки споглядав за плином часу.
А Леся вірила у диво.
Зустрівся на стежках старий шимерний Ох,
а також обідній шар Горюх,
Зависли із нею йшли думки і мрії,
Веснянки, спогляди й вищі.
Зоря поєлі і весь час світила
І всі сім струн у серцежку брилили.

Стежкою кохання йшла, як Одерюма.
Хоч знала: не Месяя він — людина.

Чого слідом за ним блукати,
Того у Лесі краще було не питати.
Бо знала — любити той, „хто душу віддає”,
Наперекір усім і всьому поруч завжди є.
Вона була готова згинуть,
Все рідне, любе серцю — все покинуть.
„Хто зрієся всьому, а себе не зрієся, не любить той”,
— казала
І разом із Мержанським тихо помирала.

Лариса Косач, Дочка України.
Вона нічого не робила влоповину.
Світ здивувала, сколизувала
Й пішла стежками в далечині,
У людські душі — в височині.

Візерунки слова

Роман Назар Андрійович навчається в 11 класі
Кременецької загальноосвітньої школи-інтернату І-ІІІ
ступенів. Переможць районного етапу Всеукраїнського
конкурсу учнівської творчості у номінації „Література”.
Писав роботу на тему: «Ідея соборності України: творчість
Тараса Шевченка; народ, суспільство, держава, родина.
Минуле, сучасне і майбутнє».

Україні

Твоїм ім'ям живу, й болю,
В душі і серці я несу
Одну мету й одну надію —
Підняти з колін тебе хочу.
Шевченко, Драм і Яворівський,
Франко, Павличко і Лупін,
І Симоненко, Стус, Світличний
Ішли на подвиг віковий.
І кожну букву, кожне слово,
І кожну оду та вірша
Вони писали для народу
Про те, чим плакала душа.
Й обсерітали, як дитину,
Як квітку, ніжну й осяйну,
Немов малесеньку пташину,
Оту прекрасну Україну.
І ти змогла, і всім переболіла.
Чорнобиль, голод, Друга світова...
І те єдине й ніжне — Україна —
Крізь гіркі роки пронесла.
Ми гордімося тобою, Україно!
Роздочі землі, різні сторони...
На всій землі благословенній,
Здається, крапові нема.
Тож недарма і кров пролили
Мої бабусі і дідуці,
Щоб Україна процвітала
Сьогодні, завтра і завжди.

Шевченко.

Мрійний, непокійний.
Малює, пише, бунтує.
Усе зробив для Батьківщини.
Кобзар.

Франко.

Бунтівничий, ліричний.
Хвилює, безсмертне, навчає.
Рідний край свій прославляє.
Каменяр.

Леся.

Хвороблива, незламна.
Писала, мріяла, кохала.
Волин у творчості прославляла.
Українка.

Стус.

Талановитий, месний.
Вірня, протестуваль, писав:
«Смерті не боюсь я...»
Незламний.

Ліна.

Чутлива, щира.
Любить, вірить, змальовує.
«Поєсія — це завжди неповторність».
Костенко.

**Метельська Юлія
Анатоліївна, учениця
Кременецької загальноосвітньої школи
I-III ступенів № 3,
переможець
середньої вікової
групи конкурсу
«Паросток»**

Онi перед Різдвом

(оповідання)

Зимовий вечір... Надворі тихо, майже безшумно падає великий запатий сніг, зачарований став заснув і спить спокійним, беззахисним сном. Яскравий місяць готується співати колісову ще не видимим зорям, а величний ліс уже притих, «наставивши вуха» в очікуванні дива. Усіх Калинівка чекає чогось надзвичайного, адже завтра – Різдво. Але безмежний спокій села порушив скрип кроків, який чувся з одного невеликого обійстя, – це дід Богдан завершував останні приготування до великого свята: стелив худобі, зачиняв курей та персирів, як там вечеряється хролікам (адже для його дворової живності також має бути прицик). І ось, закінчивши свої хазяйські справи, він з полегшеним зітхнув:

- Ну, от і знову дочекались Різдва, - сказав на виходу старий і, відчинивши двері до хати, гукнув до дружини: - Галю, у нас усе готове до Святої вечері?

- Та ще ні, - почулося з шумного кутка хатини, - он на покоті кутя стигне, а на сковороді пампушки дохнуть... Та іди вже до хати, а то ще вечерю святу пропустиш, - намагалася якнайстриміше пригнати господаря, та тепло усмішки зрадливо заграло в кутках вуст, завісало в погляді очей і заховаалося в глибоким зморшках обличчя.

Зайшовши до будинку, дід Богдан зачаровано зловлював аромат кожної страви: смачні вареники з капустою та вишнями виблискували повисесими боками в макітрі, варений горох так і просявся на святковий стіл, а як смачно пахли пампушки... Поправивши дідуха, господар зняв валізки та кошуха і пройшов у кухню.

- А де діти? – з цікавістю запитав він у жінки (дітьми дід часто називав дочку із зятєм).

- Анідріш ще не закінчив убирати волиниками хату, а Ярина пішла до кімнати за скатертиную, - заклопотано відповіла Галі.

У її руках капа робота, тому відповідала швидко і коротко. Адже не можна нічого забути, усе має бути до ладу, а особливо кутя – головна страва вечора. Та все ж вона ніколи відволікалася: влучно Тарасик ще з самого ранку крутився, неначе дзига, біля бабусі та все випитував:

- Бабусю, а чому та каша вальється так довго? А скільки будемо їсти вареники? А чому дід поставив отой стасийний сніг у хаті? А чому, а коли, а насю?...?

І так могло продовжуватися до безкінечності. Щоб вгамонити малюка, старенька садила його на коліна та розповідала історію про маленького Ісуса, який мав народитися у сьогоднішню ніч, про колядки та інші Різдвяні обряди.

Прийшовши з винитою скатертиную в руках, Ярина взялася хоч трохи заспокоїти непосидючого: покликана його у помічники святкового стола накривати.

- Ой мамо, ще треба ж сіна вистити та покласти під скатертину і про зайву ложку не забути. Ось тоді вже можна ставити й вечерю на стіл, - заклопотано шепетала дочка до матері. А малому загадала:

- Тарасику! Піді-но виглянь на двір, чи не зійшла вже перша зірочка.

Хлопчина визириу в за двері і ще з порога гукнув:

- Ні, ще нема. А насю зілчотя?

- Роздуміш, синочку, - вивисив маюло на руки, розповідала молода матуся, - перша зірочка на небі сповіщає про народження Божого Сина. І це є першою ознакою, що можна приступати до вечері. Із першою зіркою розпочинає справжнє диво... Дід Богдан з мискою куті пішов приготувати худобу і дякувати їй за вірну службу, а потім старий вийшов на ганок з ложкою куті і голосно виголосив: «Морозе, Морозе, іди до нас кутю їсти! А як не хочеш іти до нас, то й не йди і на жито-пшеницю, усяку пшеницю. Іди на моря, на ліси, на гори, а нам не роби шкоди!» Почувши замовляння господаря, сили природи і справді затихли, забралися у свої домівки і, здавалося, боялися виступити звідти носа.

Захрипши хатні двері на замок, господар вимкнув світло і трині обійшов зі свічкою «за сонцем» святу вечерю. Бабуся Галі поставила на підвіконня глечик з узваром, поклада шматок хліба, поставного сілдо, та ложку куті – це для померлих душ, аби не залишити їх у такій вечір голодними. А далі почалося найпоетичніше: сія родина стала навколівши і молилася Богу, дякуючи за благодаті земні Господу Небесному та згадуючи добрим словом померлих родичів. У цей момент у хаті панувало щось неймовірне та загадкове: неначе сам дух Різдва поселився із сім'єю тут.

Зморена важкою працею за цілий день, проте по-святковому урочиста та умиротворена душевно родина приступила до вечері. За столом було чути тільки дзвін ложок та посуду, а маленькому Тарасику хотілося якнайшвидше сісти поласувати, але мама його стримувала, адже перш за все потрібно скуштувати кутю, а вже пізніше – інші страви. Малий зачудовано спостерігав за всім, що діялося, і не міг надивитися: його допитливі оченята намагалися «вхопити» все до останньої деталі – і глиняний посуд з бжею, і гарно вишиту скатертину, і вогники свічок, які наповнювали оселю світлістю і теплом.

- Яринко, - потурбував тишу дідуся, - а чому б нам не заколдувати?

- А й справді, дочко, все-таки завтра – Різдво, - провадила далі мати.

- Чому б і ні? Давайте заколдусмо.

У цю мить уся хата наповнилася дивовижним співом. Веселий та урочистий дзвін колядки танцював у всіх кутках кімнати, підлітав до стелі і відбивався від стін. А малий Тарасик слухав ці дивовижні звуки і навіть сам намагався щось мугикати у такт дорослим.

Усіх Калинівка співала в радіоща: село звеселилося від звістки про народження Христа. І в кожній оселі дзвонило весело: «Христос народився!», а у відповідь не менш радісно чулося: «Славмію його!».

**Гайдучик Людмила Ігорівна,
учениця 11 класу Кременецької
загальноосвітньої школи № 5,
переможець II, призер III (2 місце)
та учасник фінального (IV) етапу
II Всеукраїнського міжшко-
лярського літературного конкурсу учнівської
та студентської молоді імені
Шараса Шевченка, переможець
старшої вікової групи конкурсу
«Паросток»**

МЕТЕЛЯК

Машина різко завершила за ріг будинку і зупинилася біля напізруйнованих воріт. Відчинилися дерев'яні, і худа, висока постать вибралася з салону та, зсунувши окуляри на ніс, оглянула все довкола. Незважаючи на свою отрядність, таксист прудко висковзнув з-за керма і, відчинивши багажник, передав кілька потрібаних валіз їх власнику. Зашуміли колеса по розчепченому асфальту, але парубок уже не чув цього. Буревій закружляв у його голові, учинивши неймовірний безлад та піднявши з глибин пам'яті спогади з дитинства... Старий кам'яний будинок був окутаний пеленою таємничості. Пішні зелені вишні отогорили його, затулюючи від чужих очей. Нижній аромат квітів витав у повітрі. Це був запах свободи. Солодкий спокій огортав все довкола, а тишину порушувало лише шепетання солов'я. Все було таким далеким і, водночас, таким близьким... Крок за кроком парубок віддалявся від метушні та галасу великого міста. Перед ним були ворота у інший світ. Юнак зітхнув і натиснув на почорнілу дверну ручку...

Зарипили важкі дерев'яні двері і в обличчя хлопця ввійшло запахом такого далекого дитинства. Саме тут, серед гір на Волині, парубок залишив своє серце... Рідні спочатку не повірили очам – перед ними стояла уже доросла, сформована людина, і лише шалений блиск в очах видавав неспокійну юнацьку душу... Вирвавшись нарізні з обіймів, хлопець попрямував крученими дерев'яними сходами нагору, до своєї кімнати. Підлога рипіла під ногами. Скрипили двері. Серце парубка забилося швидше, а новий потік спогадів захлинував душу... Саме сюди, у цю маленьку кімнату, завжди лінували його думки, позбавляючи юнака спокою. Тут була та забота частинка його «я», подихана серед сотні книг... Хлопець втомлено кинув валізи у куток та підійшов до вікна. Сонце привітно посміхалося йому через брудне скло. Ще секунда і свіжий потік повітря вихором увірвався у кімнату. Білі нерозетки закружляли у шаленому танку, і, врешті, знеможено опустилися на стіл. Погляд парубка вилетів у відчинене вікно, туди, де на світло-білому фоні виднілися руїни древнього замку... Скільки століть заворує він своєю красою? Які тасмичні приховують його мурі? Юнак підійшов до шафи і провів долонею по заповнених пилом книгах. Він заплющив очі: тут, на пом'ятіх, сірих сторінках були його дитині мрії та фантазії, тут було його життя. Парубок знеможено опустився на крісло, а його руки майже рефлекторно потягнулися до шухляди. Відчинивши її, він обережно дістав папку зі старанно виведеним золотистими буквами написом: «Малюнки». Це була та сама частинка серця, шматочок того «я», яке він колись залишив у цих стінах. Хлопець знову заплющив очі: його пам'яті і досі зберегла яскравий образ дитини у старовинній сукні кольору перлів, з довгим каштановим волоссям та ясно-зеленими очима. Не раз вона похизувалася до нього у снах, прохала зостатися, кликала за собою... Її очі захожно дивилися на юнака, але в той же час у самій

їх глибині були невимовні біль та туга... Так і не зміг хлопець забути ці очі... Білим метеликом незнайома зосталася у його душі, лишаючи серце парубка спокою. Жодна квіська красуня так і не змогла затмарити її образ...

Зраз з білого листа паперу на хлопця сумно дивилася знайома дівчина у перламутровій сукні, з довгим каштановим волоссям. Він обережно закрив папку і положив на стіл. Сонце вже хлилось до обрію і ніжно вкривало світ жовтогарячим промінням. Юнак втомлено опустився на ліжку. Вихор думок кружляв все повільніше та повільніше... Його повіки почали опускатися, а у вухах забривав ледве чутий спів, але хлопець уже не міг розібрати слова...

Вона знову прийшла до нього у сні. Кликнула за собою, та ці очі світилися уже не безмежною тугою – у них проглядалася промінчик надії, що освітлював ніжне обличчя і робив її ще прекраснішою.

Коли юнак прокинувся – була вже пізня ніч. Місяць стояв уповні, освітлюючи вишневі сад та з цікавістю заглядаючи у відчинене вікно. Звідусіль долинали тихий пташиний спів. Юнак уже встиг забути чарівну красу весняної ночі, що у великому місті губиться в шумі авто та гаморі юрби, серед шитрою дорого сплетіння вулиць та будинків... Раптом зашестіли вишні і золотистий метелик повільно залетів крізь відчинене вікно, легенько опустившись на папку з малюнками. Це був той самий метелик із його снів. Хлопець не міг повірити. Він намагався не рухатися, щоб не потривожити це диво. Але раптом метелик, змахнувши своїми золотистими крильцями, піднявся у повітря та зник у відчиненому вікні. Парубок зів'язався з дівкою...

Далі буде....

ЛІРИЧНІ ВІРШІ У ПРОЗІ

Сідай зручніше, Слухай

Ти чуєш, як б'ється твоє серце. Завжди однаково. Стукає вже до сліз знайому тобі мелодію. Мелодію болю. Немає ніяких сплесків: ні радості, ні істерик.

Ти самотня. Немає потреби дивитися – нікого не побачиш, немає потреби говорити – ніхто не почує, немає потреби слухати – ніхто не говорить, не торкається, не сміється, не плаче...

Ти забула відчуття польоту, чи не знала?

У сні приходило лише один супутник – темрява. Вона не викликає ніяких відчуттів, але стає легше.

Кольоровий фільм зник. З'явилося колішнє чорно-біле кіно. З шаленим сюжетом, на який приємно дивитися. Руйнує задоволення лише одне – відсутність звуку, і ти чуєш, як б'ється твоє серце. Завжди однаково. Стукає до сліз вже знайому тобі мелодію. Мелодію болю...

Я чую, як пунктиром серце б'ється,

І чую тишу, мертва у душі...

Я бачу, як самотність з острахом

сміється

І зваблює очима ніч гірку.

Тепер так вітер ніжно обіймає,

І байдуже, що холодно мені,

Тепер вже смутку у душі немає.

Тепер світлішають для мене дні.

Дощем не плакатимуть сиві хмари.

І сніг, мов цукор, посипається з небес.

І зникнуть з відсутності страшні примари.

І з'явиться там місце для чудес.

Ні, не хвилюйся, я не божевільна.

Ефект побічний від мого життя.

Та знаю точно: не самотня – вільна.

І мрії не летять у забуття.

Колі у мене зранку запитає:

«Чому так довго не було тебе?».

Я ні опущу й скажу: «Ти знаєш».

І вітер ніжно плечі обійме...

Сірі роздуми

А, знаєте, набридло...Набридли прикидатися, що ти якийсь особливий. Набридли фрази: «Я така, яка є».

Насправді, всі одинакові... Рівні. Ми прикидаємось. Ми говоримо про ванільне небо, про сигаретний дим... Ми деградуємо. Я сама така. Я не справляюся... Фальшивка. Я не така, яка я є...

Всі слова набувають певного змісту... Ви знаєте, що прикидаєтесь?

Чому не можна плітяти і сказати все, що хочеш, все, що потрібно. Чому на слово «любов» відповідають «бувай» або «прощай»? Це не нормально. Ми любимо говорити красиво. Але за цими словами не ховається ніякого змісту і сенсу.

Ми покідаємо алкоголь і нікотину. ЛСД і кокаїну. Ми покідаємо без майбутнього... Ми покідаємо без душі. У нас немає серця. Ми ніякі. Сірі. Непотрібні. Щастливий той, хто кохає і кого кохають. Це єдине хороше, добре і світле, що є в нашому «сигаретному житті».

Візерунки слова

Кобальчук Зоряна, випускниця
Кременецького ліцею ім. Ч. Самчука

Я не така... І не хотіла б бути я такою.
В диму, із сигаретою в руках,
І не з ванільним небом над моєю головою.
І не з вишневим блиском на губах.

Я не така... І бути я такою не бажало.
Ти проведеш в диму свій залишок годин.
Ти пишеш вірші про Vuitton і Prada.
І зрозумієш згодом, що насправді ти один.

Я не така... Не хочу бути я такою.
Не хочу кохати й я вана.
Виз і гуду з іхалі коробою.
Проте, це не лише моя вина.

Я не така... Нема бажання кимось бути.
Нема потреби, та і сили нема.
А, знаєте, пора вже все забути...
І знайте, що я справді не така...

Black black heart

З легень рветься на волю крик. Відчайдушно, з ведичним прагненням прозвучати гучно-гучно. Клубок у горлі не випускає, не дозволяє вирватися на волю. А крик спалює мої легені зсередини, добирається до серця, воно б'ється настільки часто, ніби я пробігла марафон. Навіщо? Навіщо я заховрила так невчасно, так не тим, чим я хотіла, не тим, ким хотіла... Мабуть, оця хвороба невиліковна... Пігулок не винайшли, імунітет у мене відсутній...

Я зараз вразлива, як ніколи. Один звук, дотик, погляд – і той крик вирветься на волю і прозвучить так гучно, що виб'є шибви у всіх будинках, по всьому місту...

Серце перестане горіти...

І ти забудеш, як мене звали...завтра.

Криком без звуку

Перетнула межу між криком та гучно сказаними словами.

Ніколи так не робила. Виявилось, що та межа така тоненька, як стінка надutoї кульки, надutoї так, що ось-ось лопне...а я думала, наче Велика китайська стіна.

Крик був настільки емоційним, невпевненим, голосним і болочним... Він ніби порвав плаву, що стримувала його, і від того шоками потекли слези... Сиділа на холодній підлозі, плакала, кричала, ніхто не чув...

Ніхто і не почує більше того дикого крику, що зовсім не випадково вирвався з легенів...

Чого ж? Переповнилась чаша терпіння? Апогей? Вершина? Кульмінація?...

Тож читайте, пізнавайте постичний світ Г. Гордасевич, світ «поетії, що сильніша від любови». (Учениця читас віри «Сильніша від любови»).

VI. Осмислення нових знань.

Вправа «Триступенева інтер'ю». Зробити ідейно-художній аналіз поезій Г. Гордасевич (на вибір).

VII. Закріплення, систематизація та узагальнення вивченого.

1. Метод «Порожене крісло»

Чого в житті з'явилося більше?

/	\
радість,	проблем,
щастя	турбот

2. Анкетування.

1. Ваше прізвище, ім'я.
2. Прізвище, ім'я письменника, що вивчали на уроці.
3. Що схвилювало вас з біографії поетеси?
4. Який твір сподобався найбільше? Чим?
5. Який би епіграф до уроку підібрали?
6. Ваші враження від уроку.
7. З творчістю яких письменників Тернопільщини хотіли б познайомитися глибше?

Літературні вітражі

КІЧАТА СВИТЛАНА, випускниця Кременецької гімназії

СВІТ

Ми створені Богом,
Ми с на землі:
Живемо, радієм на поклик душі,
Кохам, воюю, вбиваю на смерть...
За що ми живемо, за яку таку честь?
Чи ми заслужили такого визнання?
Чи то за гріхи нам таке покарання?
– За що ми живемо? – питаю тебе,
І знову мовчання...
А відповідь де?..
Ти ж мудра, людино,
Досвідчена, сильна,
Тебе освятили для блага – всесильна.
Тебе освятили при всіх небесах...

А ти що зробила? -
Сльозинка в очах...
Все створене Богом – священне навіки!
Ти плачеш? Що сталося?
Вас мокрі повіки...
А хочеш – поплач:
Стане легше – повір.
Ти просто людина, не ігач і не звір.
Тобі визнати щодня не вдавалось,
То ж стій на ногах, не впадй, помолись –
Світ вічно існує, а ти не барись!

ПАМ'ЯТІ ШЕВЧЕНКА

Йому тринадцятий минуло,
Він був прозакіс молодий,
Писав вірші він бездоганно,
Писав від широкі душі.
Писав для себе й для народу,
Писав й омріявав життя...
Це був поет з могутнім словом,
Яким наповнював серця.
Він жив в неволі більшість часу,
Пройшов важкий і довгий шлях:
Кобзар славетний – Малий
Тарасик –
З папером й пенсіком в руках!

ДУША

Радість прийде, а душа все радіє,
Горе прийде, а душа все болить...
Серце зав'язніть і рає:
В лещи погані і в радості мить...
Душу не можна зламати,
Душу не можна убить,
Душа – не як Божан Мати,
Що все життя нас хранить.

ЗОРІ

Які прекрасні зорі уночі,
Що десь далеко сяють,
І в радості, мов світлячки,
Дорогу освітлюють.
Без місяця нема пуття –
У нього роль важлива,
Але без зір, які десь там,
Нема суніть і сил...

НІЧНА ПОДороЖ

І знову нечір, знову ніч,
І вітер ніс – торкає плечі.
Вуста дрижать від вітрів –
Я з нею знову віч-на-віч.
Вона несе мене у висі,
Шепоче знов: «Дивись, дивись!»
А я лечу крізь небеса,
Дивлюсь, а там – одна краса:
Нема нічого, просто тиша
І тільки вогник засніжений...
Маячить і вальєть небеса –
Легіти виле хочу я,
Та чую голос віддалі:
«Ще не пора – живи дитя!»

КІЧАТА СВИТЛАНА

Гордість району

Гордість району

Гайдучук Людмила Ігорівна, учениця 11 класу Кременецької загальноосвітньої школи № 5, переможець ІІ, призер ІІІ (2 місце) та учасник фінального (ІV) етапів ІІ Всеукраїнського мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.

Петрук Надія Михайлівна, учениця 4 класу Кременецької ЗОШ-інтернату І-ІІІ ст., 1 місце у районному етапі конкурсу «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу», ІІІ місце в обласному етапі Конкурсу.

Олійник Світлана Олександрівна – переможець ІІ, призер ІІІ (ІІІ місце), учасник фінального етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу імені Петра Яценка. Учениця 8 класу Кременецької ЗОШ-інтернату І-ІІІ ступенів.

Артещук Валерія Миколаївна – переможець ІІ, призер ІІІ (І місце), учасник фінального етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Учениця 7 класу Кременецької ЗОШ-інтернату І-ІІІ ступенів.

Козак Наталія Павлівна, учениця 11 класу Кременецького ліцею імені Уласа Самчука, переможець Всеукраїнського конкурсу з української мови імені Петра Яценка: ІІ етап – І місце, ІІІ етап – ІІ місце; Всеукраїнської олімпіади з української мови і літератури: ІІ етап – ІІ місце.

Лобунець Вікторія – учениця Кременецької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 3, переможець ІІ етапу та призер (ІІ місце) ІІІ етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури.

Гордість району

Пилимович Оксана Сергіївна, учениця 10 класу Білокриницької ЗОШ І-ІІІ ступенів, ІІІ місце у ІІІ етапі Міжнародного конкурсу з української мови імені Т. Г. Шевченка.

Артещук Валерія Миклаївна, учениця 8 кл. Кременецького ліцею імені У. Самчука, ІІІ місце у ІІІ обласному етапі олімпіади з української мови та літератури.

Петрук Надія Михайлівна, учениця Кременецької ЗОШ-інтернату І-ІІІ ступенів, ІІ місце (обласному) Міжнародного мовно-літературного учнівської та студентської молоді імені Т. Шевченка, у етапу Конкурсу; ІІІ місце у ІІІ етапі щорічного регіонального конкурсу «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу».

Шчогун Софія Миклаївна, учениця 9 кл. ЗОШ І-ІІІ ступенів, ІІІ місце на обласному патріотичній пісні прози і поезії «Свята Покрова» відзначено 70-ю річницю утворення УПА.

Панасюк Христина Миклаївна, учениця Кременецької ЗОШ І-ІІІ ступенів № 4, лауреат ІІІ Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості.

Собчук Олександр Петрович, учень 11 кл. Почаївської ЗОШ І-ІІІ ступенів, переможець ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, учасник ІV (заключного) етапу Конкурсу.

Гордість району

Артемчук Валерія Миклаївна, учениця 9 класу Кременецького ліцею імені У. Самчука, – ІІІ місце у ІІІ етапі XIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яценка та І місце у ІІІ етапі IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т. Г. Шевченка.

Петрук Надія Михайлівна, учениця 6 класу Кременецької ЗОШ-інтернату І-ІІІ ст., – І місце у ІІІ етапі XIV Міжнародного конкурсу та І місце у ІІІ етапі IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т. Г. Шевченка.

Гушаківський Дмитро Петрович, учень 11 класу Кременецької ЗОШ-інтернату І-ІІІ ст., – ІІ місце у ІІІ етапі IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т. Г. Шевченка.

Денисенко Яна Сергіївна, учениця 7 класу Кременецької спеціалізованої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2, – І місце у ІІІ етапі XIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яценка.

Із бабусиного вузлика

Як діждемо літа, то нажнемо жита

Заплету віночок,
Заплету віночок,
На нивах, на долах,
На чорні брови,
Народна творчість

Літній цикл народної творчості становить цілісну систему образно-поетичних дійств, що сягає корінням глибокого минулого. Центральне свято — день Купала, а всі інші, що передують йому, вважаються своєрідним приготуванням. Чіткої межі між весільними та літніми ритуалами немає, умовно початком літнього циклу вважають десь Раю (Ураю, Ярія), відомий нам як день святого Юрія.

До образних пісень літнього циклу належать русалки, купальські та жнивварські пісні.

Дуже давнини за походженням є русалкі пісні. Вони виконувалися під час Зелених свят (Трійці) у кінці травня — на початку червня. Наші предки вірили в русалок або мавок (нявюк), які жили серед рослин у лісах, полях, водах. Вважалося, що ці істоти можуть або сприяти, або шкодити людям. Тому для них треба було мати обереги — волни або любовощі, полесуду, — м'яту, дзеску, часник тощо. Не можна було в ці дні ходити в жито, купатися в річці, щоб русалки не заласкотили.

Звичай вносили до жита зідла на Трійцю також надежати до найдавніших. Він означав запитання русалок. Це був своєрідний обряд шукання русалок як своїх природичок. У перший день Трійці їх «виносили із сел». Дівчата у полі готували обід — поминали тризну, закичували себе вінками і, взявшись за руки, спіливали пісні.

Серед хлопців поширеними були бої, перебіг та перегони. Билися один на один чи група проти групи. Фольклористи вважають, що ці ігри були символічним утвердженням повної перемоги літа над зимою.

Мотиви русалюх пісень багато у чім збігаються з мотивами веснянок, пов'язаних з образами природи, рослини (ліс, плетіння вінків, образи дерев). Існує давній обряд прибирання і замовляння дівчини, яку водять по полях, співачці пісню про тополі:

Столя тополя край чистого поля,
Сій, тополоньку, сій не розвивайся,
Будуємо віночку не піддавайся...

Полесуду зберігали також процесійні обходи поля з виступанням шаріраних пісень — своєрідних молитов за урожай і збереження його від природних стихій.

Загалом русалюх образний цикл пов'язаний з народним віруванням у русалок — міфічних істот, що постають із вирванню народження, утвердження чи померлих нещесних дітей, перебувають над водами, у полях та лісах. Тому образи і пісні русалюх тісно співзвучні з задовбаннями цих істот чи вигнання («приводи») їх у такі місця, де вони не можуть захити швидко. Найкраще зберігали русалюх образи і пісні на Полісся. З русалюх були пов'язані давні звичай поминання померлих предків.

Але все ж найбільше ігри та ритуали проводилися під час свята Івана Купала. У давнину воно відбувалося із виконанням багатьох ритуалів та магичних дій, ворожіння, гуляння, що супроводжувалися купальськими піснями. Уривки деяких із них, що дійшли до нас, є скарбачками і виявляють тісний зв'язок із давніми віруваннями, за якими цей день вважалося шлюбним днем і сонця (Лазі з Купалом).

Серед міфічних персонажів у купальських піснях поширений образ Марени, що уособлює хмари, родючу вологу. Полесуду зустрічаються пісні-замовляння до Марени, а на деяких

Із бабусиного вузлика

Королю Христині
Володимирівні, христині,
літературного куртка
«Живе слово» Почаївської
засадноосвітньої школи
I-III ступенів

територіях існував обряд «толоти Марену», що символізував перемогу над дощовою хмарию під час життя, які наближалися. У купальських піснях є велика група творів, якими супроводжувалося збирання квітів та нарядження Купайлиці, обряд виконання. Вінок є давнім символом річного коловороту, сонячного світла, безсмертності, а також — дівочості, долі. Удень купальські ігри відбувалися навколо радзкого деревця (Купайлиці), а ввечері — біля ритуального вогнища, що має «горіти високо» й означає з'єднання землі з небом. Вважається, що вогонь очисає душу від гріхів. Попіл із купальського вогнища брали для посипання поляв'я та городу, для здоров'я і ролочності.

Отаж, купальські пісні були пов'язані з обрядами, приуроченими до літнього повороту Сонця, розвитку природи, буяння землі. З давнього часу вони передавали захоплення людини красою і величчю природи, оспівували її чарівну силу і вплив на все живе, кулз всемогутнього Сонця. Та більшість з них присвячена оспівуванню любові, мотивам сватання і одруження. Чимало серед них — ігрових, веселих, жаргантих пісень.

Література

Лозко Г.С. Українське Народознавство. — 3-е вид., X., 2005. — 472 с.
Лавовик М.Б., Лавовик З.Б. Українська усна народна творчість. — Львівський підсвічник / К.: Знання-Прес, 2006. — 591 с.
Клименко Ю.Д. Купальська образність на Україні. — К., 1990. — 142 с.

25

Із бабусиного вузлика

Королю Христині
Володимирівні,
учитель української
мови та літератури
Почаївської
засадноосвітньої
школи I-III ступенів

Малю осетинько, малю...

Наш народ має багату культуру, величезний скарб якої складається з цінностей, надбаних багатьма поколіннями. З правдивих часів до нас дійшли життєва мудрість та настанови щодо способу життя. Вони закладені в українських звичках, обрядах, фольклорі, адже в них — світовідчуття та світоприйняття нашого народу. У них пояснюються та обґрунтовуються взаємини між людьми, цінність духовної культури окремої особистості і народу загалом.

Дуже тісно народна творчість пов'язана із звичаями, що становить собою канони, яким українці керувалися щодня. Обряди охоплюють все життя людини від народження до смерті (народження дитини, хрестини, дівування, заручини, весілля, поховання); усі сфери людської діяльності та сільського господарства (заклик весни, весінки, перші борозни, зажинки, жнива, обжинки, Спас).

Чільне місце у житті українців займали жнивварські обряди. Жнивварський обряд — ритуальне завершення збору здрових культур. В Україні розпочинаються святком Ізлі (2 серпня). Жнива завершують цикл сільськогосподарських свят і не є суворо регламентованими у часі.

Жнивварський обряд має трищаблевий період. А пісні поділяються на:

- ✓ зажинкові, що виконуються до початку роботи;
- ✓ жнивині — виконували під час збирання врожаю;
- ✓ обжинкові (або дожинкові), що супроводжували свято. Вони є складовими обрядів, пов'язаних із хліборобськими жнивками, і ними завершується цикл образних пісень. Жнива хоч і є періодом важкої праці, але знаменують кінець хліборобського року. Серед мотивів обжинкових пісень найважливішим є величчя господаря і господарки.

Ключовим моментом зажинкового обряду було приготування першого снопа — «восходів». Його мала нести «в добрий час» «легка на руку» жінка — обов'язково із середини ниви. Прикрашений стрічками й квітами зажинковий сніп кожного дня стоїв на полі, де працювали жінки, і символізував межу, до якої вони мали жати. Після закінчення роботи перший сніп урочисто ставили у світильні на полку. Аби в хаті завжди був хліб і родина жила багато. Перші зрізані колоски, які і останні, вважалися наділеними особливими якостями, здатними впливати на майбутній урожай. Бажаючи зберегти їх, очевидно, походило від уявлення про те, що вони символізували плодючу силу землі.

Жали і спінали пісень переважно жінки. У них оповідували хліборобську працю, веселіли господаря, утешали жінців. Останній сніп, «останець» (або «зідла») перешували чорною смужкою і урочисто, з піснями несли в село. На полі лише залишали жмуть невеликого збіжжя, прикрашеного стрічками і квітами, що називався Волосовою

або Спасовою «бородою», а полесуду — «кош» «перепліткою». Колосся зв'язували до купи і заламували до на схід сонця, витрушували в зоріну серпом зерно, кінці між стеблами хлібини, дрібок солі, ставили в воду, щоб у господаря не перевелися хліб, призначували: «Роди, Боже, на всьому доло: бідного і багатого!»

Закінчивши жнива, жінки мали відпочити на стерні, щоб не боліла спина і легко було жати наступного року. Із пишених або житніх колосків дівчата сплітали вінки з маків, волошок, калини як символу щедрого врожаю. У такому вінку найкраща жнивинка — «женивня» в парі з хлопцем, що ніс останній сніп та оточений дівчат — «дружок», повертався до двору хазяїна. На окремих територіях іноді тих, хто ніс вінку у село, обзивали волюю. Таким чином молодих хотіли захистити від нечистої сили.

Перед двором хазяїна вінки клали на хлібину, щоб «заховали хліб за хліб, старий за новий», тобто, щоб не було голоду і просили за нього винагу — «пробили на ганочку». Після винку хазяїн запрошував жінців на гостину, а обжаний вінку вівшу в хаті на стіні і зберігав до осені, щоб влученням з нього зерном розпочати сім'ю.

Важке місце посідає опис природи. Широко використовується у жнивварських піснях прийом художнього паралелізму, де картини, образи природи служать і своєрідним поетичним зчинком, і засобом психологічної характеристики людини.

Співзвуччям із жнивварськими піснями є гробовицькі, ними супроводжується процес згрібання сіна, і виконувалися вони у період після жнив. Ця група пісень менш чисельна. У них поширене величання робітників, оспівування їх праці. У гробовицьких піснях є мотиви замовляти до сонця (щоб воно не нахило), до нутри (щоб не розлилося сіно, а осинили всі колоски праці), до вечора (щоб не прийшов і приніс сповісток). Поширеними тут також є теми козани, залицання, женивня. Часто проводиться паралель між згрібанням сіна та «згрібанням дошук» козака з дівчиною. У цих піснях, які і в жнивварських, звучать мотиви винку, плати за роботу, заклики до чаштування робітників найкращими стравами. З серед них багато творів жаргантиво-гумористичних. У них висловлюються невеликі гроби, що поламали гроби, погані та скупий господар чи господарка, що нечасно давали їсти тощо.

Календарна образність однакових довгий шлях трансформації: у найдавніший період вона на меті за допомогою магичних ритуалів впливати на природу та світ. Згодом, «інтитувавши» своє високіє призначення, образи поступово злилися до карнавалів, пантомім і розваг і наостаній стадії виродилися ці образи, що стали всерізно сприймалися дорослими та мудримі людьми, мають пусто дитячою забавою. Саме такими більшість із них є у наш час.

У радянській період зі зміною способів господарювання жнивварські образи майже повністю забулися. Частково збереглися вони у Львівському, Кременецькому та Шумському районах Тернопільщини

Література

1. Воропай О. Звичай нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. — К.: Оберіг, 1991. — Т. 1. — 450 с.
2. Лавовик З. Б., Лавовик М. Б. Українська народна словесність. Навч. посібн. / К.: Знання-Прес, 2006. — 591 с.

24

Правильно наголошуймо слова

Правильно наголошуймо слова

інду́стрія

істері́я

мето́німія

нада́ння

на́скрізний

укла́д

урочи́стий

ча́дний

ко́мпас

поду́шка

по́зичка

по́смішка

посу́ха

листя́ний

течі́я

травес́тія

соломи́нка

кровопролі́ття

обі́руч

гро́шей

боро́давка

завда́ння

фено́мен

псевдо́нім

кварта́л

руко́пис

при́спів

Далі буде

«Перлини» із учнівських творів

«Перли» із учнівських творів

✓ Чіпка убиває матір з точки зору чекіста.

✓ Я стараюся більше часу проводити зі своїми цінностями.

✓ Ми онуки своїх батьків.

✓ Ярослав Мудрий з отрядом козаків звільнив Київ від німців.

✓ Через нещасливе кохання Мавка покинула свою домовину.

✓ На нас впливають, наприклад, кислотні дощі і глобальні потепління. Це свідчить про розвиток людського мозку.

✓ Чумацькі пісні так називаються, бо колись була така хвороба - чума. Люди вмирали і співали пісні.

✓ Мисливство для тухольців – це серйозна справа, бо вони ретельно готувалися, і розвага, бо вони брали з собою Мирославу.

✓ В стані абсолютного спокою знаходяться... трупи.

✓ Іван Шевченко, щоб не впасти духом ховався в бур'яни з Оксаною.

✓ Одної миті ти живеш, а іншої вже тобі дарують квіти, вінки.

✓ У минулому діти народжуються, а в майбутньому їх вигодовують

Із життя видатних людей

НАЦІОНАЛ СЛАВ
(до 23)

домоготого тоді. Мати вела Грига до Курського монастиря, настановила його сини заповідати молитися іконі Оспернської Божої Матері. І коли Гришко вповини омовини в Онуфрієвському джерелі до нього повернувся зір. Хлопчик був дуже на його після служби в армії, вступити до монастиря послушником. Катка пропала у проміжні, що йому до внободу мирське життя, до якого він і повертається

У формуванні світогляду молодого письменника велику роль відіграли батьки. Мати, Марія Василівна (з роду Шидловських), була жіночою освіченою, з сильною волеюю відчею, більшість біографів писали про неї як про людину сувору і владну. Батько письменника, Федір Григорович, навчався, був людинаю м'якою та товариською, але авторитетною та знавчою.

Григорій Катка не забував ґрунтовної систематичної освіти, але мав всьобий талант, завдяки якому і став відомим письменником.

Григорій Федорович був любителем музики, добре грав на багатьох музичних інструментах, віддаючи перевагу фідеті. Катка мав також всьобий авторськи здібності, брав участь у аматорських спектаклях театру на Оскові, (у старовинному

"Український вестник"

мистку, де мискала розкоші, і ролі вибирав собі завше. У 1812 році з ініціативи Григорія у Харкові відкрився режисером, і директором, і істориком. Цього ж року взяв участь у відкритті інституту шляхетних дітей, і грошей.

У 1833 році в Харкові завдяки Григорові Катці і успішній діяльності не обмежується тільки різні каледський корпус у Полтаві. У Харкові Катка багато зробив для розвитку міста як культури просвітницької діяльності Григорій Федорович за обіймав посади судді, повітового предсидиства двох Україн. Григорій Катка брав відомий як письменник і оповідач російською мовою в „Українсько „Вестнике Европы“. За його старання було оригі „Молюдиж“, які виходили друком у Харкові. Першу думку критики, не дуже досконалим. У 1828 р. К. стились, или Сумогола в уседині городе“, що подобався світу у 1840 р.

Із життя видатних людей

До 150-ої річниці від дня народження Ольги Кобилянської

Ольга Кобилянська в молодості

— Найбільшим захопленням письменниці був Осип Маковей, — писав Юліанівна Олег Панчук. — Він був одним із перших редакторів і критиків факхом учителя. Маковей був на три роки молодший від Кобилянської. Вони г одного з першого погляду. Записався її листи до нього. Цей архів зберігається наспівдній думі. Ми обоє письменники. Я б могла тобі допомогати. Ка прещі. Та писеш, що утворюєш свою мить і тому не зможеш утворювати заробітку на життя своїм пером», — писала вона йому в одному з листів. Після його кореспонденції до себе вона сплила.

Деякий час Кобилянська і Маковей навіть жили разом. Та мабуть він її по справжньому не любив, а захоплювався лише як письменницею. У 1903 році вийшла в Чернівці, одружилася, але не був шлюбним у шлюбі і 1925 року помер. А Кобилянська так і не вийшла заміж. Свіна розрива в особистому житті — прийняла довгий Галина-Олена (по чоловікові Панчук). Вони одностатеві були і її письменницею.

— Моя мати жила з О. Кобилянською з п'ятирічного віку, — розповідає Олег Ельмашович Панчук. — Її батько — брат письменниці Олександр — був адвокатом. А мати, австрійка, пошукала дитину і пошла до Вільна. Усе своє життя моя мати обожнювала Ольгу Юліанівну і називала її матусею. Саме вона доглядала письменницю до останнього подолу. Моя мати завжди була підслухувачем, але з фактом не привозила, бо на той час у Харкові було важко вступитися, і працювала медичною сестрою в рентгенологічній лабораторії. З моїм батьком Ельмашовичем (ахматова його звали Ізеном) вона познайомилася на вечірці в Українському домі в Чернівцях. Батько народився в селянській родині, де, окрім нього, було восьмеро дітей. Але був кимсь отримав винну освіту. Татко служив на фронті Першої світової війни. Дав роки відсидів у концтаборі. Коли вийшов історичний факультет Чернівецького університету. Працював там бібліотекарем, а згодом став першим директором меморіального музею Ольги Кобилянської. В 1926 році народився мій брат Ігор, а в 1932 — я.

МОРЕ В ПІЛЯХ

Будинок

У музеї письменниці дві кімнати залишилися і були за часів Ольги Юліанівни. Це кімната і спальня, стіни якоїс білі, бо вона говорила, що так її віда для творчості. На писемному столі стоїть чорнявничий у вигляді веснянського човника, реч дуже красива, вона виходила з тем з початку презент румунською художницею Л. Прикуку — Справа в тому, що Кобилянська ніколи не бу дивилася на що планує, в двох митьках опис стіні в рамці під склом — записаний бусетас сід улюблених квіток, які вона збирала ще у Кімімо зберігався портрет письменниці, написаний Козловською. Вона зображена на фоні гір, майже в усіх її творках. У 1927 році, коли відвідала літературної діяльності письменниці, дивилася подарувала Ользі Юліанівні дивовий винок, срібла. Серед її улюблених речей у шафі с привнесла з Києво-Печерської лаври, який уже і з моголи Шевченка; довкола батька і... в вищування бріа.

— В 40 років письменниця зазнала інфекційного удару, що призвело до часткового паралічу, — розповідає За її життя їх було три — ще у 20-ті і 30-ті роки. Тому самостійно Ольга Юліанівна не могла ходити. А останні навіть сісти в крісло. У нас склалася традиція кожного вечора зходити до бабусі і розповідати про свої справи, слухала, чистувала нас із братом учервама. А ще — бачив жана відати своїм запальним характером і кінематографу.

Будинок, у якому ми жили, спочатку належав старшому брату Кобилянської Максиміліану. Він славний москвофілом. За часів Першої світової війни російське військо трічі окупувало Чернівці. Нова влада Макс бургомистром. А коли австрійці повернулися, то йому довелося тікати і вийти до Одеси. Тому довгий час будинок

20

19

До 175-ої річниці від дня народження Івана Нечуя-Левицького

Цікаве у біографії письменника

І. С. Нечуя-Левицький часто згадував, за яких умов він вирішив стати українським письменником. Професор Київської духовної академії, де він учився, не визнавав української мови й літератури. Один із них навіть висловився на латині:

— В інтересах держави добре було б спалити українську літературу.

Це й підштовхнуло до Івана Семеновича взятися за перо. Після такої від своїх товаришів студентів, з якими жила на одній квартирі. Навіть батькам не признавався, що став літератором.

Після виходу у світ

оповідань "Не можна бачи Парасі вкритися на сніг" та "Богатство бачи Паладию сповісткою вмерти" до письменника приходила одна біба її Степана позитивація.

— Навіщо, панчику, ви мене в книжці описали? Тепер мені проходу на вулиці не дають. На що письменник зазначив, що ця дівка незлічимою селенка с найвищим випинанням його творів!

У буд-якому товаристві письменник повинен записи невинувато, привітно, і згодою зоборудованою іронією.

Якщо, гостинний вілтку у свого брата в Стеблєві, він побав з одним батюшкою на його відвіді ви іменини. У гостях батюшка оповідав кусь неспокійну історію і викликав у всіх недовір я, тоді оповідач почав звертатися за підтвердженням до Івана Семеновича. І той шорту ствердив хитав головою. Коли ж батюшка зазначив, Нечуй мовив до турку:

— А тепер дозволяє розповісти вам про двох кумах, які поїхали в гості разом на конях одного з них. І той кум, що мав коня, почав плести таку неспокійну, що ніхто в вірні не вінив. Тоді брехуна сказав кумові:

— Правда ж, куме, так було, правда?

І. Нечуй-Левицький в колі членів "Київської громади", 1873 р.

22

— Правда ж, куме, так було, правда? — відповів той, бо подобався, що напад писів від.

— А ви, Іване Семеновичу, на чий же конях приїхали? — спитав хтось.

— Та на кумових же! — під загальний регіт поклав Левицький на батюшку.

Готуємося до конкурсів

5 клас

1. Напиши казку про сонечко. Не забудь розказати про мандрівку його по небу, побажання ним із висот. Пам'ятай про щому, що сонце – жива істота.

12 балів

2. Завдання з «Культури мовлення» і «Пунктуації». Відрядуй речення, запиши їх.

1. На свято Миколая нам дарували пам'ятні сувеніри. 2. На шкільному концерті я уперше дебютував на сцені. 3. У перукарні нас зацікавив прейскурант цін. 4. Деслово – це було одне з частин мови.

4 бали

3. Орфографічна хвилинка.

Запиши слова з малою чи великою літерою та постав, де треба, джки. (Ц)укерки (В)івесмедик, (В)івсрховна (Р)іада України, (З)авод (В)срховника, (М)іайдай (Н)ісалежності.

4 бали

4. З фольклорної скарбниці.

Запиши вислови та їх тлумачення за зразком: роз'їздити язика – стати говірним. Тримати язик за зубами – Сидити зуби – Підіймати хвоста – Тонко прости – Накрити мокрим радям –

5 балів

5. Як народжуються нові слова?

Добери і запиши до прикметників порівняння. Неповороткий, наче ... Полохливий, як ... Злий, як ... Упертий, як ...

4 бали

6. Мандрівка лабіринтами «Синтаксису». Спиши речення, доповнивши їх на місці крапок однорідними членами. Постав потрібні розділові знаки.

1. ... повсюди дедала роса. 2. Вранці пахло нектаром волевих квітів ... 3. ... різними кольорами перекидався ліс над річкою. 4. Почувся передсвітловий перегук лісових пташок ...

4 бали

Усього 33 бали

6 клас

1. Напиши оповідання про випадок із життя «Дерево міне корінням, а людина – друзями». Використай у творі різні за походженням слова.

12 балів

2. Завдання з «Культури мовлення» і «Пунктуації». Запиши речення, замінивши неграмотно вжиті слова.

1. У об'їзні вийшла мова про сучасні електровари. 2. Лікарі не змогли попередити хворобу, тому в слідуючих змаганнях він не прийматиме участі. 3. Дікую вас, Олена Іванівна, за допомогу. 4. Більша половина учнів продовжила в садку.

4 бали

3. Орфографічна хвилинка.

Постав крапку, де треба, пропущену літеру або апостроф. Боро-аба, чес-ість, кр-иця, фу-бол, тр-маст-ся, ро-м-якшати, рути-який, арф-лер-у вишен-ці, на трави-ці.

5 балів

4. З фольклорної скарбниці.

До поданих фразеологізмів добери антонімічні. Легкий на руку, кудас в холод, жити чужим розумом, під носом.

4 бали

5. Як народжуються нові слова?

Від кожної пари слів утвори нове слово. Запиши утворені слова. Любити, правди: три, кут; п'ятидзять, рік; дзвонкий, голос; український, англійський; лівий, берег; жовтий, блакитний; Чорне море.

4 бали

Завдання Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яценка III етап 2011-2012 н. р.

6. Мандрівка лабіринтами «Синтаксису».

На місці крапок встав епітети й порівняння. Запиши утворені речення.

... сонце зігрівало, як ... хмари плавли, наче ... клен губив ... листя, ніби ... краплини роси витраляли на сонці ... борви, як ...

4 бали

Усього 33 бали

7 клас

1. Склади і запиши твір про роздуми листяного дерева восени. Використай займенники хто, як, де, хто, будь-хто, який, чому.

12 балів

2. Завдання з «Культури мовлення» і «Пунктуації». Відрядуй речення, запиши їх і постав розділові знаки.

1. Отже зустрічалося завтра без четверті десять. 2. Кажли що марда по цьому питанню розпочинає в десять годин. 3. Марія Іванівна я хочу до вас звернутися по приватній справі. 4. В об'їзні вийшло про те що підписки на газети тримаємо до кінця місяця.

4 бали

3. Орфографічна хвилинка.

Перепиши слова і постав замість крапок, де потрібно, знак м'якшення або апостроф.

Кози...кий, кін...чик, медаль...йон, мей...ка, мен...ший, тон...ший, чотир...оць, чотир...ма, черв...як, св...ято, моркв...яний, з...сидати, мавп...ячий, подвір...я, св...ященник.

5 балів

4. З фольклорної скарбниці.

Поясни значення поданих фразеологізмів, з одним із них склади і запиши речення, підкресли члени речення.

Передати кути меду – Валитися з ніг – Як сніг на голову – Опустити руки –

4 бали

5. Цікава «Граматика».

Запиши словами позначені цифрами числівники.

Виступили перед 7 492 виборцями, посаджено близько 3 568 кущів троянд, на 1 587 гектарах зібрано врожай, привітання надіслано 124 делегатам.

4 бали

6. Мандрівка лабіринтами «Синтаксису».

Поліди інакше сполучення слів нерестори на дисприметричові звороти, уведи їх у речення. Утвори речення записи.

Зборити зовити, швидко приростати ялинку, вишити рушник, скосяти траву яринці.

4 бали

Усього 33 бали

8 клас

1. Склади і запиши пейзажний етюд "Настало зимовому лісу...". У тексті використай складні речення.

12 балів

2. Завдання з «Культури мовлення» і «Пунктуації».

Відрядуй речення, запиши їх і постав розділові знаки.

1. На італію я маю переглянути останні номери журналу написати електронні письма товаришам відвідати художню виставку. 2. Хворим рекомендую споживати овочі фрукти апельсини. 3. Київський університет імені Т. Шевченка найбільш відомий вуз України. 4. Нам ніщо не минало зустрітись в другий раз.

4 бали

3. Орфографічна хвилинка.

Запиши прислівники, змивши риску. Постав наголоси.

На/дворі, аби/як, де/куди, в/останнє, на/горі, у/ночі, у/рання, на/чисто, на/що, на/завжди, по/ночі, с/ніз/лоба, на/по/готові, в/тричі, по/волі, на/вустріч, ка/на/коли, ко/ли/не/коли, де/не/де, з давні/і/давні.

5 балів

4. З фольклорної скарбниці.

Продовж прислів'я і запиши їх.

Багато снігу – багато ... Сім разів відміряй, а ...

Психологія і педагогіка. світський психолог

Про що розкажуть малюнки дитини

Освітній порядок

Висланим для психичного здоров'я дитини є психологічний клімат родини. Він суттєво впливає на дитину, спричиняє стан комфорту або ж дискомфорту. Дуже важливо, щоб батьки могли вчасно реагувати на зміни психичного здоров'я дитини, наприклад, за допомогою її малюнка. Психологи вже давно свідчать про важливість дитячого малювання – не тільки як шляху психичного розвитку, а й як засобу діагностики психичного стану. Л.Виготський вказав, що дитяче малювання – це графічна мова, яка міститься десь посереді між жестиами та усним мовленням, з одного боку, та письмовою мовою – з іншого. Відомий дитячий психолог Вільгельм Олександр пропонує давати дітям досить оригінальні завдання: "Намалюй, яким був би світ, коли він був таким, як тобі хочеться", "Намалюй, що ти відчуваєш, коли посидиш з братом", "Намалюй свій найбажаніший момент у житті" тощо.

Ток нехай дитина малює і фірми, і олімпіади, і філософствують, і колоритно креслять. Не треба заважати, якщо вона замоче шмат домомовити культурною рукою на аперелі чи романтично гуляючи знайдений надворі кругляк. Коли дитина починає малювати себе у важких життєвих ситуаціях або впадає малює свої створили свій – це сигнал про її неблагополучний емоційний стан. Інші малюнки можуть розповісти максимум про психологію повсякденної дитини. На думку психолога і психотерапевта, перенесених на папір своїй страху і переживанням, дитина дозволяє собі повернутися до неприємних життєвих проблем.

Так, такі, що повчальності неспівнесло, створюють малюнок, який на сцені метр, системи погодів і з'являють географічні карти, – нечужі наміщені, упорядковані містяться і життєві сніг дорослих. Ти, як знаєш сильного пересу, повторюють страхи, фрагменти в кожному наступному малюнку. А саме це – найпродуманіший для дитини спосіб розібратися, що її каже. Найчастіше, дорослі теми потроху сходять напевно, і в дитини з'являються нові сюжети.

Дуже промовистими є зображення окремих фігурок. Причому, якщо дитина поставила малюнок "герої", то, можливо, її бракує уваги й любові дорослих або спілкування з однолітками – дітям властиво мислити "смієтними" категоріями. Людина з піднятим чи опущеними вивис стиснутими кулачками свідчить про несамостійний настрій або агресивність автора. Великі очі з промисловими зіницями або без зіниць, і згущуваними скерсами – символізує страху або тривоги. Про неспівнесло промовляють ноги, які не мають ступнів. За нормального стану малюнок герої і героїні мають стійкі опори – ступні або широкі моли доволі широкі. Певна себе, урівноважені дитина з'являють контури зображення в центрі дружок, використовують являти цієї ділі.

Колір використовується як засіб характеристики персонажа та свого ставлення до нього. До того ж, зміст дитячого малюнка залежить від загальної розумової активності його автора. А саме дитина – соціальна істота, і її схильності усі вияви людської діяльності. Малюнки відображають ориєнтації сміху і жалю соціального середовища, що впливає на дитину, а також її внутрішній попит. У малюнках сміху, дитина, яка відчуває емоційне благополуччя, зображує, як правило, усіх членів сім'ї, обидвох спільно діяльність, скерсами колірними.

Позитивне ставлення відображається в чистих, яскравих фірмах – жовтій, червоній, блакитній, жовтогарбній, жовтій. Гарним, на думку дітей, є орієнтація, дивовижна являти природи, символічних тваринах, позитивні ринки оточуючих тоно. Проте, неспівнесло зображується темними колірними (черною, коричневою, фіолетовою).

Учені вже давно помітили, як значення для характеристики дитини та її психичного стану має вибір тоно чи іншого кольору.

Білий – колір миру, чистоти, світлості попуття.

Сірий – нейтральність, поганість; якщо сірий колір не подобається, це позначення неспівнесло, аспіраційності.

Блакитний – прагнення до психичної рівноваги, вірності, правдивості, чистота попуття.

Синій – колір мрії, духовності, попуття вільності, меканізму; дитина, якій подобається цей колір, має частіше відпочивати, бо швидко відпочиває. Дитина, якій цей колір не подобається, – нерпуха, відпочивати.

Зелений – стабільність у попуттях, небажання будь-яких змін, символ стабільності, упевненості, потреби самовизначення, схильність до лікстерів, промисливості, безприморності. Дитина, якій цей колір не подобається, попуттяється середовищем, самотньою.

Жовтий – створює гарний настрій, це – спокій, інтелектуальність, спілкування з оточуючими, прагнення до неспівнеско, надії.

Якщо колір не подобається – депресія, відчуття неспівнеско, неспівнеско.

Жовтогарбний – інтуїція, мрійливість; якщо не подобається – лікстерство і підступність.

Росквій – колір життя, усюго жонго; добро, любов, спокій, чисті попуття; не подобається – хвилювання, дратівливість.

Червоний – прагнення до успіху, активність, драматизація переживань, діяльність, сміливість, воля, лікстерство, дратівливість.

Якщо не подобається – комплекс неспівнеско, страх перед свирми.

Фіолетовий – тривожність, дитина легко підпадає під вплив оточуючих, попуття страху, обиди, стресова напруженість.

Коричневий – правдивість, зворобливість, шукання традицій сміху.

Якщо не подобається – символізм, еготизм, потягання.

Чорний – символ зречення, попуття сприйняття життя, неспівнеско, і собі, схильність до стресу, дорослі.

Отже, кольори малюнка можуть свідчити про емоційний стан дитини, ставлення до близьких, родини. Для того, щоб виявити, чи виражає дитина розладного роду, можна використати кольоровий тест Фруйдля. Дайте їй аркуш білого паперу і запропонуйте змалювати, що з нею бажав поділитися якийсь чудернацький і добрий тварина.

Якщо вийшла яка мати? Якого кольору буде? Нехай дитина малює її кольоровими олівцями. Потім можна турботливо малювати за тестом Фруйдля, звертаючи увагу на певні особливості.

Перш за все відзначити колір: ультрамарин, червоний, червоно-оранжевий або пурпурний. Дитині потрібне сильне і добре харчування. Вони активно попуттяються в багаторічному домі і легко зможуть дружок.

Якщо переважають ніжні і теплі тоно, особливо – рожевий, пурпуровий, жовто-зелений або неспівнеско-блакитний, – дитина попуттяється дещо самотньо, і добрий тварина укажеться їй чимось на зразок білогого подарунку. Такий дитині необхідно більше любові, і, крім цього, він повинні подати, щоб вона знайшла собі нових друзів.

Перевага коричневих тоно означає, що дитина потребує свирми. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Утім, можливо, воно просто вона натуралістична. Утім, можливо, воно просто вона натуралістична.

Трапляються різні

Колеги трапляються різні

90% робочого часу кожного вчителя займає спілкування із школярами. Але залишається 10 % на спілкування з колегами! Звичайні вчителі люди користні та дієві. Та все ж традиційні серед них відверті чи приховані скандали, нестримні балагани, замасковані палікарі, невтомні й нестерпні скажаники... Як таким поводитися?

БАКАЛУХИ. Персонаж ніякий передокім необхідною кількістю тем, які він «підкаже» для розмови. Якщо перші п'ять із них завжди використовують і швидко, наступні жодні стомаються, на традиції починає мріяти про бездумний естрів... Приємний, завжди усміхнений і доброзичливий, балазун відокладає від роботи, завжди сконцентрований. На такі спроби втекти й зайнятися невідкладними справами він спочатку обирається, потім стає агресивним і неспівнеско хвилює свій праг на них час.

Як поводитися? Не відокладай! Не астривати в обговоренні особливостей характеру політичного лідера, прихованих причин інфляції, актуальних гендерних проблем... Думати про своє, інколи піддаючи й книжкою. Безліччю набірливим балазанням сприймати як шум машин або гудіння вітру. Не переривати заняття, за яким застав вас балазун: промовити перерву новити або складання конспекта знову. Якщо балазун все-таки не відмовляється, поставити між собою і ним перекладку – жовтє з квіткою, ноут-бук, портфель... Порухання відкладного стану створюють балазун, він зацікавить і втривить до вас хвилю.

ПІЛІКАР. Персонаж каліграфічною поперення у жіночій колітній. Має розумну увагу та безмежну фантазію. Звичайний дитячий спільді може розгоріти до рівня сюжету мексанського серіалу. Таких спільді йому треба якоїсь-близьке, це його мета, його вердикт! Інформацію не збирає, а поганє на неї і знало, азарт, натяганням. Любить уточнювати деталі, ставити мавліні запитання.

Як поводитися? Мовчати, мовчати і мовчати! Не вникати цікавості до розмови про колє і нічого не розмовляти про себе! Уникати будь-яких оцінок поведінки і роботи людей, особливо оцінок негативних! Якщо не вітримість – наступного дня має шукатимуть усі! Що з того, що читає далє далеко від оригінулу? Хто слухатиме наші виправданя? Як можна творити людина китлар не терпів байдужості. Йому потрібні слухачі і публіка, слухач, запалювач і камені публіка. Навчальності, на яву байдужість, палікар втривить до вас квітє і втривить на цю квітє нової життя. Завісно, якщо жодні колє не охарактеризує вас як людину дивно, а то й незрозумілу, але не краще з того, на що він спроектований стосовно вас.

СКАЖАНИСТ. Хто сказав, що для скажанику потрібна вогонь причина? Швидко виступити жасливо причинених джерів в учительській («Цей протас мене вбивав»), відносно не вимити склянки з-над («Ой! Як жодна ця молоді!»), необережно промовленого слова. Глибоководне бурмютині скажаники швидко переходить у несамотвий крик, крик у землет, який поступово трансформувється у улагузвук.

Як поводитися? Зберігати олімпійський спокій! Не виправдовуватися! Не поспівнеско! Не відокладай! Припинувати глухимим Улагузвук вас у спілкування на піднятих тонах і поставити вас у позицію винного – мета скажаника. Так він звичайно приводить себе в тоно. До тих, хто не піддається на провокацію, скажаник швидко втривє цікавості.

У жодному разі не поспівнеско! поспівнеско доводиться скажаника до нового стану. Краще вникати спілкувати, можна, усі розуміють, у вас проблеми, але все астрів-решатиматися! Як горді людина, скажаник не терпить співності. Тоні під шукати іншу жерту.

СКАЖАНИК. Моклою жонгою жонгою персонажа є постійне неспівнеско життям: крик занадто протий, чоловік здрядку, мамі потрібні дефіцитні діал... Мета – вислати спілкувати (перша стадія), умотивувати когось винувати свою роботу (друга стадія), регулярно переказати свою роботу на чужі плечі, натягнуто демонструвати при цьому співність у боротися з життєвими неспівнесками (астрівна стадія).

Як поводитися? Скажаник у відпочива! Якщо у жодному житті все гаразд, розвизати про неспівнеско, свідчить або знайомим, відносно їх за класи. Як правило, скажаник швидко вітківості собі подібних жонго не терпалі. Якщо не дозволяє, здривнувати скажанику поділитися з жонгою годинами (і, відносно, зарплатою). Успіш гарантовано! На цьому скажаник припиняється. І відпочив.

Відпочив. Не забувайте сілків жонгою: «Жонго-людина тоби не друї і не жонго, а вчитель». Колє із жонгою персонажів загартує і навчє: хтось натривка, а хтось виваляється! Діти! Діти обов'язково припадають в основній роботі – з дітьми! Так будують вчителі за актуальні безплатні тренінги з ефективної спілкування!

За матеріалами видання «Методичні діалоги»

Головний редактор Петрук Г. М.
Редакційна колєія: Придакто Т. І.,
Савара О. С., Корнєв Х. В.,
Ком'ютерна перекладач та улагузвук оформлення
Савара О. С., Придакто Т. І.

Намі адрес:
47025, м. Почеїв, вул. Шевченка, 13;
м. Кремень, вул. Шевченка, 32.
E-mail: skrynnya@meta.ua
petrukgal@ukr.net

Увага! Відповідальність за достовірність інформації несе автор публікації!

Усмішки по-кременецьки

Усмішки по-кременецьки

- Дівчата і ті, хто погано чує...
- Малюнок треба робити великим акуратним олівцем!
- Не роби здивованих рухів руками.
- Один сяде за Олю, а другий – за останню парту.
- Включить, будь ласка, хвилинку мовчання...
- Одним оком дивимось в зошит, іншим – пишемо...
- Зараз я тобі поставлю двійку, і ніхто мені не допоможе.
- Твоя зачіска!
- Від цього ніяк
- Я – не мужичин
- Вишукуватись
- Ви чому жуйку
- Вам тільки да
- Один учень на

Усмішки по-кременецьки

- Васильку, провідміній іменник „трактор”?
- Трактор, тракториця, трактореня...

Учень відповідає:

- У полярних кі

- Чи зрозуміли і
- Зрозуміли!
- То хто наведе
- Поїзд пре, – ві

Усмішки по-кременецьки

(із робіт конкурсу знавців української мови ім. П. Яцика)

- Вона довго мумляла очі об плаття Оксанки.
- Скраб видаляє отовстілі клітки шкіри.
- Журавлі подавали останній сигнал прощання.
- Навіть ясність місяця переходить у хату.
- Діти граються на дворі з червоними носиками.
- Мені дуже намуляв очі підручник з англійської мови.
- Вавилонське стовпопозоріння – створення мільйон років тому людьми вежі до неба.
- Троянський кінь – тому що у троянців були коні, тому так назвали.
- Дамоклів меч – означає висіти договори погами.
- Гордіє вузол – вузол, який зав'язав Гордій.
- Дволикний Янус – був дуже великий.
- Нойє кречег – збудування великого кречега, де було розміщено усі по парах тварини світу, а також, сам Ной і його сім'я знахордились у човні.

Дякуємо за
увагу!

